

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Caput V. De Charitate Theologica, quantenùs ipsum Deum potissimum
respicit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

CAPUT V.

De Charitate Theologica.

Quatenus ipsum Deum potissimum respicit.

SECTIO I.

Charitatis definitio, actus, objectum, excellencia.

SUMMARIUM.

1. Charitas definitur esse 1. virtus Theologica 2. supernaturalis. 3. effectiva à solo Deo procedens. 4. ab habitu gratie realiter indistincta. Exemplar seraphicum.
2. Cujus actus proprius & primarius est diligere Deum propter se
3. Quid sit diligere Deum super omnia, objective, appetitive, & intentione?
4. Quid sit amor concupiscentia, & amicitia?
5. Quid sit amor Dei affectivus, & effectivus?
6. Amor Dei affectivus alius est affectu complacentia (Exemplar Seraphicum.)
7. Alius affectu desiderii
8. Quid amor Dei affectivus, practicus, seu obedientialis? (exemplar seraphicum)
9. Explicatur Mandatum magnum, Diliges Dominum Deum tuum &c.
10. Quid sit diligere ex toto corde, totalitate negativa, & positiva? Exemplar seraphicum.
11. Charitatis objectum materiale, & formale est ipse Deus, ut summum Bonum in se.
12. Charitas est omnium virtutum perfectissima.
13. Et omnium forma, seu anima.
14. Ac radix omnis meriti.
15. Et hinc nullus omnino actus, quantumvis moraliter bonus, est meritorius gratia & gloria, nisi sit à Charitate

tate elicitus, vel imperatus, & in Deum actu
tute relatus

16. *Quid sit actus, seu actualiter actiones suas
referre? &c.*
17. *Quid sit, seu quando quis censeatur eas virtute
tualiter in eum referre?*
18. *Corollarium notabile.*
19. *Affertur sententia Suarez volentis actus aliarum
tum in homine etiam ex charitate non elicitus
peratos, adhuc esse per se meritorios.*
20. *Charitatis objectum, & actus secundarius est ipse
21. Quis intelligatur nomine proximi?*
22. *Proximus diligendus est propter Deum,*
23. *Amore scilicet amicitia, propter ejusdem partem
à Deo bonitatem, ei volendo bona naturalia
turalia &c.*
24. *Qui amor amicitia debet esse supernaturalis
ex parte 1. Principii. 2. motivi. & 3. objecti.*
25. *Hinc à Charitate Theologica alienus est amor
proximi. 1. ex motivo tantum naturali. 2. de
salutem non conducente; & 3. multo magis
cupiscentia solum.*

ASSERTIO I.

Charitas est virtus Theologica supernaturalem
quâ Deus propter se diligitur, proximum
tem propter Deum. Definitio est omnium
paucis verbis, non tamen pauca, facilisque
lectu. Quatuor comprehendit explicandum
Charitatis habitum. 2. Charitatis actum
rium primum. 3. & Charitatis objectum
marius. 4. Charitatis actum, & objectum
secundarium.

Charitatis habitus.

Est virtus Theologica supernaturalis.

I. **V**irtus: quia verissimè & omnium virtutum maximè Charitas est bona qualitas mentis, quæ habentem perficit, & opus ejus bonum reddit. Ut abundè patebit in sequentibus. *Theologica*: quia actu suo elicitò immediatè tendit in ipsum Deum, quo velut genere conveniens cum Fide & Spe, jam clara eminentia differt à virtutibus moralibus, atque ipsa virtutum moralium Principe, Religione; Fides enim actu suo elicitò immediatè credit Deum, Deoque primæ veritati assentitur: Spes actu suo elicitò immediatè concupiscit, & intendit consequi Deum, ut Summum Bonum nostrum: Charitas actu suo elicitò, immediatè amplectitur Deum ut Summum Bonum in se. Religio autem actu suo elicitò, scilicet devotione, immediatè vult non ipsum Deum, sed cultum Dei, orationem, adorationem Dei, Sacrificium &c. §. At nonne immediatè oramus, & adoramus ipsum Deum? Ita. Sed Oratio & Adoratio non sunt actus immediatè elicitè Religionis, sed tantùm devotio, quæ est prompta voluntas exequendi ea, quæ ad cultum Dei spectant, orandi, & adorandi &c. Longius à Divino objecto discedunt reliquæ virtutes morales, quàm ut claram differentiam advertere non debeas.

II. *Supernaturalis*, nimirum à Deo per se infusa,

fusa, juxta illud Apostoli ad Roman. 5. *Gratias Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis*, Deum cum supernaturaliter attingens, tanquam finem ultimum, supernaturalem maxime. Secundo ergo & excluditur hic omnis amor Dei, scilicet naturalis & acquisita, quæ nimirum diligit Deum ex principio & motivo naturali tanquam qualis naturalis charitas, & amor utique caritatis. Quemadmodum enim, Deus, factus est unus, primum Ens, & omnium principium finitæ perfectionis, bonitatis &c. naturaliter cognoscibilis, quidni etiam sic naturaliter amatus à creatura rationali naturaliter fit amatus. Attamen non sufficit ad salutem ejusmodi naturalis & acquisita charitas, cum implicet per se ordinem naturale attingi finem adeo supremum naturalem: per charitatem enim non tantum attingimus, sed intimè conjungimur ultimo supernaturali fini nostro. III. Adeo quidem infusus naturalis, & per se infusus est habitus nominatus Charitatis, ut à solo Deo effective in nobis producat: à nobis verò solum acquiratur naturaliter, vel meritorie, utpote per Sacramenta cum debita dispositione suscepta, aut extra Sacramenta per suum proprium actum, amorem super omnia, aut contritionem perfectam. Hic habitus acquisitus augeri potest perpetuo, tum per iterata Sacramenta, tum per actus suos electos vel imperatos, seu quod idem est, per actus meritorios; ut §. 3. videbimus. De

tur autem solum demeritorie, directe quidem per
 odium Dei, indirecte autem per omne peccatum
 mortale, quatenus unionem & amicitiam cum
 Deo destruit, ut ex dictis de peccato mortali li-
 quet. Hæc omnia certa apud Scholasticos: hæc
 summariè annuisse sat sit. Unum tamen adhuc
 adde IV Suavis & facilis est sententia Antiquo-
 rum Scholasticorum cum *Magist. in 2. dist. 27.*
Scoto vid. q. unica. Et plurimum RR. habitum
 infusam Charitatis Divinæ esse eundem realiter
 cui gratia sanctificante, seu gratum faciente,
 differre solum ratione, respectu, vel connotato.
 Ita nimirum ut idem realiter habitus nobilissimus
 à Deo infusus dicatur Gratia in ordine ad subje-
 ctum; quatenus scilicet animam vel hominem
 formaliter sanctum, justum, Deoque gratum &
 dilectum reddit. Charitas verò dicitur in ordine
 ad operationem, quatenus nimirum inclinat ho-
 minem ad operationes sanctas, Deo gratas, &
 meritorias; seu quod idem est Gratia dicitur qua-
 tenus hominem Deo, gratum, & dilectum facit,
 Deum velut inclinat, & movet, imò obligat ad
 hominem amandum, & tandem salvandum. *Cha-
 ritas* verò dicitur, quatenus homini Deum red-
 dit charum & dilectum, illumque inclinat & mo-
 vet, ut Deum amet, gratisque actibus in eum
 tendat. *Ratio est:* quia si ullibi, certè hic mili-
 tare potest Achilles ille Physicus; non sunt multi-
 plicanda entia sine necessitate; quænam autem
 hæc necessitas ponendi duos realiter distinctos ha-
 bitus pro Gratia & Charitate; quin idem realiter
 O 4 habi-

habitus exercere possit utrumque ratiocinans? Atque ut rectè dicit Scotus *1c. n. 3. cun- que excellentia tribuuntur Grae, & Cæ- rati tribuuntur, utraque enim formaliter equaliter dividit inter filios regni, & dandi- nis, 15. de Civitate c. 18. Utraque & etiam ma virtutis, & neutra potest esse in forma, que etiam conjungit ultimo fini perfectæ actione, qualis potest esse in via: & si potest stincta, altera superflueret, quia reliqua- ret. Hæc Scotus. Tu benè pondera. spectantia qualiter nimirum Charitas sit virtutū perfectissima forma, comòdius dicitur*

§. II.

Quà Deus propter se diligitur.

Charitatis actus proprius primarius

Charitatis actus proprius primarius est amicitia prosequi Deum super omnia propter se ipsum irreferibiliter. *Omne est: quia Charitatis Theologicæ proprius nus est, hominem aliquo modo pro ratione conjungere cum Deo, ut ultimo Fine, & summo Bono: sed nullus amor conjungit cum Deo, ut ultimo fine, & summo Bono, quo amatur Deus super omnia, & propter ipsum irreferibiliter, ita nimirum, ut irreferatur ad aliud, seu ametur propter aliud, cun- que bonum creatum, ut motivum principia- & finale, ut sanè ex terminis constat: nec ipso, quo amatur Deus propter quodcun- que bonum creatum, ut motivum principale &*

jam non amatur DEUS super omnia, sed minus, quam illud aliud bonum: nec consequenter talis amor conjungit nos DEO, ut ultimo fini & summo Bono; sed potius illi alteri bono propter quod amamus Deum. Nam propter quod unumquodque tale, ipsum est magis tale: atqui sic amares Deum, teque conjungeres DEO propter aliquod aliud bonum, v. g. Beatitudinem, vel, quod turpius, propter aliquod bonum, vel beneficium temporale, divinitas &c. ergo magis amares illud aliud bonum, eique magis conjungereris, quam ipsi DEO, consequenter illud aliud bonum esset tuus ultimus finis, & summum bonum, non ipse Deus. Quod ipsum est *velle uti fruendis, & fruendo utendis*, omnis humana perversitas. Ut alicubi acutissime dixit Seraphicus Doctor D. Augustin. De hoc iterum necessario sect. 4.

Amare DEUM super omnia,

Seu magis, vel plus, quam omnia, tripliciter 3
intelligi & fieri potest: *Objective, appeti-
tive, & intensive.* 1. Amare Deum super omnia
objective est, verò amicitiae affectu velle DEO
majra bona, quam omnibus aliis: & sic ne-
cessariò diligitur DEUS super omnia. DEO enim
velle debemus ipsum infinitum, & omne bonum
suum, nec alteri velle possumus. Etenim ali-
quod bonum Divinum DEO proprium eidem
nolle, vel nvidere, ad odium DEI spectat. Idem
alicui creaturæ tribuere, ad idololatriam, vel
hæreticam blasphemiam. 2. Amare DEUM super
omnia *appetitive, vel estimative*, est affectu
ami-

amicitiæ DEUM magis æstimare, seu in
 majori æstimatione, & quasi pretio habere,
 omnia alia: ideóque illi per amorem fortius
 mius, immobiliusque adhærere, quam cum
 aliis: adeò, ut si opus fuerit, amans mallet
 omnia alia, & se ipsum potius perdere, quam
 summum Bonum suum supra omnia
 perdere, vel amittere, aut offendere, ut
 doque in mentis excessu factus, aut raptus,
 universam creaturam in duellum provocat.
 Apostolo dicens: *Quis nos separabit à Christo,*
Christi, &c. Et sic amare DEUM super
 (*Sec. seq.*) videbimus esse necessarium de
 cepto, 3. Amare DEUM super omnia intensius
 intensiori actu, vehementiori motu, tenet
 atque ardentiori affectu Deum diligere, pro
 in Deum tendere, ferri, abripi, quam in ullis
 En perfectiones amoris secundum ordinem.

Prima perfectio amandi DEUM super omnia
objective, affectu benevolentia vult DEUM
 suum esse, seu ipsum infinitum & omne bonum
 suum, hoc ipsum vult quarta super omnia
intensive, affectu, sensuque cordis quam intensissime
 tenerrimo, flagrantissimo.

Alter perfectio, amandi DEUM super omnia
appretiative, affectu concordia vult DEUM
 & omne velle suum: hoc ipsum vult quarta
 omnia *intensive*, affectu motuque cordis, quam
 potest, contentissimo.

Tertia perfectio amandi DEUM super omnia
extensive, vult DEO nos ipsos, omnique velle

operari nostrum, affectu perfectæ tendentiæ. Hoc ipsum vult, & est quarta super omnia intensi-
ve, affectu conatûque penitus ardente, & multa
sæpe super vires moliente, uti docebit Assertio. Sed
tu interim inspice, & jam aspira cum Seraphinis.

Exemplar Seraphicum

DEUS MEUS ET OMNIA.

O Quam super omnia intensi-ve. Audi alterum
Seraphim ad alterum clamantem, & dicen-
tem. Bonaventura Vit. S. P. N. c. 9. initio. Cha-
ritatem ferventem, qua sponsi amicus Franciscus
ardebat, quis enarrare sufficiat? Totus namque
quasi quidam carbo ignitus divini Amoris flama
videbatur absorptus. Subiò enim ad audi-
tum amoris Domini excitabatur, afficiebatur,
inflammabatur, quasi pleetro vocis extrinseca
chorda cordis interior tangeretur. Quid amplius?
ibid. §. 2. Christus Iesus crucifixus intra sua men-
tis ubera, ut myrrhe fasciulus jugiter morabatur,
in quem optabat per excessivi amoris incendium to-
taliter transformari. Quid amplius? Officium
SS. Stigmatum lect. 4. Cuius igitur Seraphicus desi-
deriorum arderibus sursum ageretur in Deum, &
affectus compassiva teneritudine in eum transfor-
maretur, cui ex Charitate nimia crucifigi com-
placuit, vidit quasi speciem unius Seraphim, &c.
Et quid tandem? ibid. lect. 5. Disparens itaque
visio post arcanum ac familiare colloquium, men-
tem ipsius Seraphico interiori inflammavit ardore;
carnem verò crucifixo conformi exteriori insignivit
effigie: tanquam si ad ignis liquefactivam virtu-
tem

tem sigillativa esset impressio subsecuta. Namque in manibus & pedibus eius apparent perunt &c. Jam scis, quid velim.

Totus ergo amor Franciscus, totus ardor ignis, totus incendium, & verbo Hebræo, simpliciter totus SERAPH. o charitatem feruillam, Quis enarrare sufficiat? Ecquis cogitatione assequatur, quàm seraphicâ intentione amoris flagrantia flammeum illud pectus, censo corde, per totas noctes evaporât suum: DEUS MEUS ET OMNIA. Conarogitare, & suspira.

Aspiratio S. Augustini, Manualis c. 10.

Amo te DEUS meus, amo te, & magis magis amare volo. Da mihi Domine speciosè præ filiis hominum, ut desiderem amem te, quantum volo, & quantum immensus es, & sine mensura debes amare. Amor, qui semper ardes, & nunquam quiescis! Dulcis Christe, bone, FESU, Deus meus, accende me totum igne tuore tui, dulcedine tua, dilectione tui, dilectione tui, charitate tua, pietate, & suavitate voluptate & concupiscentia tui, qua sancta & bona, & casta est, & munda, ut tota charitatis tue vaporatus diligam te Domine meo, ex tota anima mea, ex totis viribus meis, ex omni intentione mea.

Hic jam ipse actus, & affectus amoris Dicitur tanquam in proprio loco, diligentius explicari.

& ad praxin applicandus est. Scripseram quidem de hoc ex professo in meo Seraphino Morali, sed ad paucorum manus pervenit iste libellus. Et rursus nuper in meo Tyrocinio seu Tract. 3. Sacramentali. num. 149. sed incidentaliter, quatenus opus erat ad naturam perfectæ contritionis intelligendam. Meretur nobilissimus actus etiam tertio inculcari, nec leniter remittendus est.

I. *Amor generalis.*

Amor generaliter est prosecutio boni apprehensi; seu motus appetitûs in alium, vel aliud, tanquam bonum apprehensum (sicut è contra, odium est fuga mali apprehensi; seu motus appetitûs in malum apprehensum, illud averfando &c.) Duplex est amor, concupiscentiæ, & amicitiae. *Amor concupiscentiæ est*, quo alterum amamus, & benigno affectu prosequimur, quatenus nobis est bonus, utilis, delectabilis, &c. proinde eo amore amamus magis nos ipsos & nostrum commodum, quàm illum. *Amor amicitiae est*, quo alterum amamus, ac bono affectu prosequimur, quatenus ipse in se est bonus, ac propter ipsiusmet bonitatem propriam, & cum affectu unionis, tanquam aliquid ad nos pertinens: idque duplici affectu: 1. *Complacencia*, de ejus bono habito complacendo, gaudendo, favendo, gratulando quasi de nostro. Sicut econtra de malo ejus tristando quasi de nostro. 2. *Desiderii*, bona, quibus caret & eget, ei desiderando, optando, ac pro posse etiam procurando, mala avertendo &c. Hæc enim

omnia

omnia exigit verus amicitiae amor. Itaque *concupiscentia erga DEUM* est, quo diligimus Deum ut *bonum nobis*; quatenus nimirum benefacit, & benefactorum speratur in hac, tera vita, innumeris, immensisque bonis, ræ, gratiæ, & gloriæ, ac beatitudinis. Est actus Spei Theologicæ, quâ Deum ut *bonum nostrum*, æterna Beatitudine persequimur dum principaliter, & secundariò etiam omnium eum finem consequendum necessaria ac utilia ac media spiritualia, ac temporalia consequi *cupiscimus*, atque ex infinita Dei Bonitate missionibus consequi confidimus; ac certâ fiducia expectamus. Non ergò huc spectat amor, sed ad caput præcedens de Spe Theologica. Vide interim *loco citato Theol. Sacrae parte 3. n. 150. Amor amicitia erga Deum* quo amamus Deum propter se ipsum, quia in se infinite bonus, ac summum Bonum propter suam intrinsecam, infinitam, omnidam Bonitatem, Perfectionem, Excellentiam nimirum & affectu *complacentia* omne bonum habitum complacendo, congaudendo, & affectu *desiderii* bonum extrinsecum Gloriæ & ceteri desiderando, optando; ac pro posse in seipso & aliis procurando, ut mox explicabo latius.

Mihi in ordine ad praxin semper placet facilis, & simplex modus, quo Philosophi communiter amorem distinguunt in affectivum & effectivum, seu practicum. Amor affectivus dicitur, quo affectu & actu interno alteri

vel proximo) bene volumus, de ejus bono habito gaudente, bonum nondum habitum desiderando, &c. Amor *effectivus & practicus* dicitur, qui ex affectu in opus procedit alteri (DEO vel proximo) benefaciendo, bonum procurando, malum avertendo, &c. Sic enim magnus Alceleos Magister D. Ignatius in *Libello Exercit. hebdom. quarta ante contemplationem de Amore DEI*, praestanter dicit: *Imprimis duo notanda sunt. Primum, quod amor ipse ab operibus magis, quam a verbis pendet. Secundum notandum est, quod amor consistit in mutua facultatum, rerum & operum communicatione, puta scientia, divitiarum, honoris, & boni cujuscunque.* Sic Sanctus Ignatius, per verba utique intelligens affectus: atq; hoc ipso, quod dicat amorem magis ab operibus pendere, non vult excludere amorem affectivum, quo in amati bonitate complacet sibi quispiam, &c. sed vult indicare, quod amor affectivus non sufficiat ad perfectionem & salutem, nisi ei etiam amor effectivus & practicus in opus procedens jungatur: nam teste D. Gregorio hom. 3. in Evangelia. *Nunquam est amor Dei otiosus: operatur enim magna, si est: si vero operari renuit, amor non est.* (perfectus intellige.) Et ipse Salvator Joan. 14. Dixit: *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me.* Habent ergo se amor affectivus & effectivus ad invicem, sicut Fides & Charitas. Ac proinde sicut Fides sine operibus Charitatis mortua est: ita & amor affectivus sine effectivo.

II. Amor DEI affectivus

I. *Affectu complacentia*

Est, quo DEO volumus, gaudemus, placemus, ac velut gratulamur omnem finitum bonum suum cum affectu unionis. Ut ait D. Thomas 2. 2. q. 27. à 3. *Amor impionem quandam secundum affectum ad amatum quodammodo ut unum sibi se pertinens; & sic movetur in ipsum, aniat.* Utpotè, dum ex consideratione Divinitatis, summæ, infinitæ Bonitatis, infinitæ profectio-
 nū ejus, mirabilium ejus operum, feriorum, judiciorum, &c. anima inflammatur, ac intimæ amicitie affectu, Deo Optimo mo vult, gratulatur, congaudet, & complacet & infinitum bonum suum: gaudens & exultans esse tantum, quantus est: gestit, jubilat, habere Deum tam infinitè bonum, potentem, excellentem, &c. se suaque omnia fert, & devovet Deo. Optat per impossibile re aliquid tribuendum Deo, quo ipso caret. emplò vulgò decantatò verè Seraphici Doctoris Patriarchæ D. Augustini; idque totum cum tenentem, & sibi intimè uniendum. Hunc affectu unionis optimè exprimit amorosus ille Abbatidovicus Bloisus in *Tabella spirituali* propo-
 ita scribens. *Beatus sanè esses si toto affectu posses. O quantum bonum possideo! cum mens, qui magis est mihi ego, quam ego sa sum, adeò immensam gloriam, im-*

qui bona possideat! Nam illum revera pro meo magis habeo, ac teneo, quam unquam quidquam habui, ac tenui &c. Et hic amor negativè quidem & quoad prohibitionem excutit longissimam, & excludit damnatissimum peccatorum omnium odium DEI: positivè verò, & quoad exercitium, continet actum amoris divini omnium perfectissimum, excellentissimum, supremum, formosissimum, amorem amicitiae erga DEUM. Affectum benevolentiae vocant: verò Seraphinò opus esset, qui pro dignitate explicaret; Sed quis mortalium caperet explicantem? Simplici & rudi conceptu, ita acciperes iterato.

Amoris divini affectus benevolentiae, quò amatur DEUS super omnia objectivè, reipsa est, velle DEO ipsum suum esse infinitum ac omnium bonum suum, quod est, habet, operatur: num: dum ex consideratione divinæ Essentiae, Bonitatis, ac perfectionis infinitae, ex mirabilibus ejusdem operibus, beneficiis, anima inflammata amore, ac intimo amicitiae affectu, DEO Optimo, Maximo vult, approbat, congratulatur, congaudet, condelectatur infinitum & omnium bonum suum, gaudio velut exultat ac jubilat habere tam infinite bonum DEUM, affectibus nullis verbis explicabilibus: Est enim amor hic verè *mana absconditum*, quod nemo novit, nisi qui accipit: quem expertus mellifluus Bernardus in Jubilo canit: *Nec lingua valet dicere, Nec littera exprimere, expertus potest credere: Quid sit JESUM diligere.*

Atque hunc ajo esse actum amoris divini
 niumpfectissimum & excellentissimum. Quo
 admodum enim nullus potest amor major
 nisi quo DEUS se ipsum diligit, sic amor
 non potest esse melior atque perfectior, qui
 sit amori illi divino quam maximè contem-
 atqui Deus se ipsum amat volendo sibi, &
 nito modo complacendo, gaudendoque in
 bonum suum; nobisque dicitur: *Estote perfecti*
sicut & Pater vester cælestus perfectus est:
 perfectiori, quam prædicto actu DEUM
 non possumus. Et quoniam perfectiori
 nium, præsertim Philosophorum sensu, amor
 aliud est, quam alicui *bonum velle*: tanto
 majorem perfectioremque amorem esse opor-
 erga aliquem, quanto majus ipsi bonum
 mus: atqui DEO bonum immensus velle
 possumus, quam quod ipse est, bonorum om-
 bonum immensissimum: ergò neque DEUM
 dentiùs perfectiùsque amare possumus, quam
 illi bona omnia velle, congaudere, gratulari
 ctu, quo possumus, flagrantissimo.

Est præterea hic amor gustus quidam & fru-
 batio futuræ beatitudinis, fruitionisque beati-
 quâ Beati summo illo & infinito Bono perfru-
 tur: dum videlicet Essentiam divinam, ejusque
 que bonitatem infinitam, immensissimam
 perfectiones beatifica visione clarè intuentur,
 mox in eandem amore beatifico abrepti, ad
 eidem congaudent, condelectantur, gratulantur
 ut totis viribus, & quam ardentissimè velint De-

esse, quod est, tam sapientem, tam potentem, tam misericordem, tam justum, quam est, dignum omni honoris & gloriæ amplitudine ac majestate, exultantes lætitiâ inenarrabili & glorificatiâ, reportantes finem fidei suæ, ut loquitur Apostolorum Princeps. I. Petri I. Hinc illi concentus in cælo festivissimi: *Alleluja. Laus, & Gloria, & Virtus DEO nostro est. Alleluja: quoniam regnavit Dominus DEUS noster Omnipotens. Gaudeamus, exultemus, & demus gloriam ei &c.*

Quamquam autem istiusmodi perfectissimo amoris divini actu, ad plenum perfectumque, DEUM prosequi, proprium sit dictorum Beatorum amabile illud objectum clarè intuentium; nos autem viatores, eò ipsò, quò Essentiam divinam, ejusque infinitam bonitatem & perfectiones clarè non videmus, etiam eum amore benevolentiaè perfectè amare, suumque infinitum ac omne bonum perfectè velle, & congaudere non possumus: quantum tamen per Fidem apprehendimus, opitulante divina gratia, & nos in amore illo ipsos Beatos imitari, ipsamque beatitudinem hic in terris prælibare, ac velut inchoare possumus. Praxin vero Tyronibus velut in os, ut ajunt, optimè dicat Blasius Palma Canon. Regul. In laudatissimis suis *Actibus Virtutum*, quem quæso Lector familiarem habe. Actum Amoris sic habet:

Et ego desiderans exercere hunc excellentissimum actum amorosissime, amabilissime DEUS, ac Domine, summè gaudeo, mihi complacere, tibi

que congratulor de tuis infinitis perfectionibus
 attributis, quod solus tu sis, QUI ES: & in-
 mum infinitum bonum: sisque DEUS incommen-
 surabilis & immensus, qui comprehendi non potest
 que satis ab ulla creatura cognosci. Gratulor
 tibi tantam super nos, & super omnia potestatem
 gloriam, dominationem, imperium, & quod
 habeas à te ipso; Profectò Domine, si per
 possibile aliquid ego possiderem, quo tu careres,
 omne tibi libentissimè cederem, & erabuerem
 si possem esse DEUS, nollem, tantum idè
 solus esses &c. Sed quid aliena conlectamur
 nobis domi sit

Exemplar Seraphicum.

DEUS MEUS ET OMNIA.

O Quæ OMNIA DEUS tuus! quæ
 quæ mita, quæ pulchra, quæ multa.
 OMNIA DEUS tuus, quorum elevatissimam
 templatione, gustûque mirifico, quasi quæ
 divinitatis haustu ebrius, aut potius immen-
 finiti boni pelago absorptus, exultabundè
 gaudens in DEO tuo per noctes integras
 & centies è succenso pectore erucltabas illud
 bum bonum, illud tuum DEUS MEUS ET
 NIA, ò verè vir Seraphice: ò FRANCIS-
 Cœlesti rursus Seraphino opus esset, qui
 mat! Certè non exprimit, sed verbulo,
 digito vestigium tantum indicat alter Ordini
 stri Seraph. Doctor Seraphicus Bonaventuræ
 Vita S. P. N. Francisci c. 9. Contuebatur in
 sbris pulcherrimum, &c. Inaudita namque

voitionis affectu fontalem illam bonitatem in creaturis singulis, tanquam in rivulis degustabat.

Sed vide, an non sensum illum Seraphicum proximè attingat, Amorosissimus ille Abbas Ludovicus Blofius in suo illo *Sacello Anima Tabell. Spirit.* Longius post medium sic habet: *Convenit planè, ut voluntatem tuam inclines, ad concipiendam sanctam quandam complacentiam & gratulationem; de incomprehensibili gloriâ, & dignitate Domini DEI tui, ita ut gaudeas, atque etiam pro perfecta beatitudine tua ducas, quod illa majestas tantam potestatem, tantas opes, tantamque claritatem obtineat: quem quidem affectum verus & syncerus amor DEI parit. Beatus sanè esses, si toto corde dicere posses: ô quantum bonum possideo! cum Deus meus, qui mihi magis est ego, quam ego ipse sim, adeò imensum gloriâ, immensaque bona possideat! Nam illum pro MEO magis habeo ac teneo, quam unquam habui ac tenui, &c.* An non percipis sublimem & arcanum sensum Seraphici illius enthusiasti, **DEUS MEUS ET OMNIA?** Gusta, vide, & aspira;

Aspiratio D. August, 10.

Confess. 27.

Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, & tamen nova, serò te amavi: Et ecce intus eras, & ego foris, & ibi te querebam, & in ista formosa, qua fecisti, deformis irrueram. Memineras, & tecum non eram, ea me tenebant longè te, qua si in te non essent, non essent.

P 3

2. Af-

2. *Affectu desiderii.*

7 **A** Mor affectivus affectu desiderii dicitur, DEO volumus, appetimus, desideramus, omnem etiam bonum extrinsecum tanquam ad eum habitum nimirum ejus majorem gloriam extrinsecam. Bonum autem Dei extrinsecum gloria DEI extrinseca in hoc ipso consistit, quod Deus ab omnibus, saltem quam plurimis, in via cognoscatur, ametur, laudetur, et pœtè servietur, obediatur, ejusque placitum ab omnibus, & in omnibus perfectè impleatur: primum principaliter in Patria, æterna Glorificatione, ac amore, seu fruitione Beatificatione, ac plurimus ametur, laudetur, glorificetur in ætænum, & in sæcula sæculorum: quemadmodum in terrenis gloria Principis consistit potè in copioso, magnifico, ac splendido famulatu, multitudine Procerum, Nobilium, ac principum sibi servantium, obsequentium, &c. Ergò Amor DEI affectivus affectu desiderii potest esse sincerus, fervidus, efficax, qui ipso necessario simul transeat in autorem desiderii, id est in Deum, & in aliis pro peccatis curandam, promovendam, propagandam. Quare & nos amori affectivo nihil amplius immorantes, ad effectivum transeamus.

III. Amor DEI effectivus & practicus,
dictus etiam obedientialis,

Est, quo efficaciter, & in effectu bonum Dei 8
extrinsecum, ejus Gloriam, beneplacitum
in omni actione nostra intendimus, & procura-
mus: & in summa: efficaciter volumus DEO
omne velle suum: voluntati, ac beneplacito Di-
vino in omnibus consentientes. Unde plena
conformatio voluntatis nostræ cum Divina, est
simplex, pura, ac Deiformis intentio solius
gloriæ Divinæ ac beneplaciti, ardens zelus Glo-
riæ DEI, & salutis animarum; ardens deside-
rium, constans voluntas, ac propositum, ut
Dei voluntati, ac beneplacito, & maxime præ-
ceptis divinis in omnibus planè satisfiat; sum-
mum odium ac detestatio peccati & omnis illius,
quod Dei voluntati, ac beneplacito contrarium
& vel levissimè offensivum est, & tandem sum-
ma perfectio, ac consummata sanctitas hominis
viatoris. Ubi præcepti, & obligationis est obser-
vatio mandatorum DEI, & saltem quoad sub-
stantiam, & excludendo peccatum: perfectio-
nis autem, & consilii est in omnibus agendis,
& beneplacitum Divinum, perfecta conformi-
tate voluntatis nostræ cum Divina, resignatione,
oblatione, & traditione plenaria nostri in Divi-
num beneplacitum, & obsequium.

Dicitur autem hic amor Dei practicus, effecti-
vus, & operativus, etiam amor *Obedientialis*:
nimirum à præcipuo ejus officio, & effectu, vi-
delicet obedientia, & observantia amorosa om-

nium præceptorum Divinorum, quia eo
parati sumus, & fervidi ad obediendum Deo
omnibus, ubique & semper, quodocunque
ubicunque obligabimur: idque non metu
non spe præmii, vel mercedis, sed puri
amore amicitiae, quia eum amamus, bonum
lumus, optamus, & gaudemus: atque adeo
(nota per omnem modum) non solum, vel
principaliter, ut nos DEO placeamus: hoc enim
huc aliquid nescio, quid humani, & proprii
ctus, vel affectus redolet: Sed solum vel
paliter, quia DEO sic bene est, ipse sibi con
cet, ac velut delectatur, ac voluptate afficitur
si ejus beneplacitum impleatur, & fiat, quod
& præcipit, indeque ejus gloria extrinsecus
tur: & verbo: ut serviamus DEO, ut per
principaliter non nobis, sed ipsi Deo bene sit.
hinc est, quod in Sacra Scriptura passim
Divino tribuatur observantia mandatorum.
Joan. 14. *Si diligitis me, mandata mea servate.*
Item: *Qui habet mandata mea, & servaverit
ille est, qui diligit me.* Iterum: *Si quis diligit
me, sermonem meum servabit, & Pater meus
diliget eum, & ad eum veniemus, & manebimus
apud eum faciemus.* Et rursus c. 15. v. 10. *Si
cepta mea servaveritis, manebitis in dilectione
mea sicut & ego Patris mei præcepta servaveri,
maneo in ejus dilectione.* Similia reperies passim
apud Joan. Epist. 1. c. 2. & 5. Et concludit Ap
supra: *Qui diligit, legem implevit.* Hic est
rus amor Dei amicitiae & super omnia appetitio

quo Deum ita super omnia æstimamus, ac velut appetiamur, eique per amorem fortius, firmitus-que conjungimur, quàm omnibus alijs, tantòque affectu nos DEO, ejusque voluntati unimus, ut malleus omnia, etiam nos ipsos, perdere, quàm Deum, ejusque amicitiam, dicamusque cum Apostolo: *Quis nos separabit a Charitate Dei &c.*

Summa summarum. Amore Dei affectivo, & effectivo simul juncto. 1. Volumus Deo ipsum esse suum, seu omne bonum ejus intrinsecum, & extrinsecum: modo explicato N. II. 2. Volumus Deo omne velle suum practice, & quantum in nobis est, efficaciter, modo declarato hoc N. III. Et eo ipso consequenter 3. Volumus Deo nos ipsos, & omne velle & operari nostrum, tanquam summo Bono, & nostro ultimo Fini cui: cui scilicet sumus, vivimus: & operamur, omnique actione nostra per charitatem uniri appetimus, & intendimus; adeò nimirum, ut homo omnibus suis potentijs, & facultatibus, earumque omnibus operationibus, affectibus, & motibus deliberatis conatur tendere in Deum, ut ultimum Finem suum & summum Bonum super omnia dilectum, solummodo ad ei servendum, obsequendum, complacendum. Perfectionis verò & consilii in hoc affectu amoris divini est in omnibus agendis, omitendis, tolerandis, purè spectare voluntatem ac beneplacitum divinum. O perfectionem votis omnibus expetendam omni possibili conatu persequendam! Hæc est illa in sacris Litteris & à sanctis Patribus ac rerum spiritualium Magistris to-

ties, tantopere tam prolixè commendata, lau-
 ra, prædicata, nunquam satis laudanda confes-
 ras humana voluntatis cum divina; Hæc illa
 facta sui ipsius resignatio, oblatio, traditio in
 vinum arbitrii, beneplacitum, obsequium
 denique est integrè se tradere Deo. An nescis
 etor, quid sint hæc omnia? An verò compe-
 discere cupis? Scio tibi ad nova tantum primum
 res. Ergo discere verbis moderni, sed ex
 spiritualibus Magistri, R. P. Pauli de Barni
Solit. Hagioph. die 9. diss. pom.

*Tradere se Deo integrè est: posito firmo
 decreto illum non offendendi culpâ aliqua
 mortali, sive veniali, saltem deliberate,
 maximo illi placendi studio, idque contentè
 stanterque. Est proculcare pedibus omnes
 siderationes humanas commodi, aestimationis,
 satisfactionis propriæ, valetudinis, vitæ
 ipsius, ut simus id, quod a nobis Deus requirit.
 Est: spiritualibus oculis cuncta intueri, non
 gi alio lumine, quam divino, accuratissime
 temperando omnibus illius inspirationibus
 cor habere ab omni creatura vacuum, non
 alia intentione aut proposito, quam ut Deo
 pleatur, recta in illum tendat, illique uni-
 boreat, & vivat. Est: ita nos Deo unire
 nihil tam forte validumque sit in tota rerum
 tura, quod nos queat ab illo separare, nihil
 aut solatii quærentes, nisi in illo, & propriè
 lum. Est: se omnino conijcere in sinum
 illius providentiæ, committendo curam &*

ministrationem rerum omnium ad nos spectan-
 tiam, in bonis fortuna, in valetudine corporis
 & animi, in studiis & propofuis, in vita, in
 morte, in aternitate, ut pro arbitrio cuncta difpo-
 nat. Est: denique fe in rebus omnibus divina
 illius voluntati conformare, nihilque aliud velle
 vel defiderare, quam quod ille vult, & defiderat:
 totum hoc est Deo fe penitus integreque tradere,
 Philothee Lector, agnofcis te in hoc speculo? An
 potius lubet breviori compendio intueri.

Exemplar Seraphicum.

DEUS MEUS ET OMNIA,

BENE, optimè, & non ad infipientiam tibi Pa-
 ter Seraphice, effe tibi DEUM TUUM
 OMNIA, qui est fuper OMNIA, ut exultet cor
 tuum in Domino, & delectetur fuper Deo falutari
 tuo: Pfallens cum cantico. *Pfal. 72. Quid enim*
mibi est in caelo; & à te quid volui fuper terram?
Defecit caro mea & cor meum, Deus cordis mei,
& pars mea Deus in aeternum. Seraphici iftius
 afpirii mihi imprimis femper placuit pia admo-
 dum commendatio laudatiffimi illius in Moralibus
 Scriptoris Hieremiae Drexelii S. I. in fuo Horolo-
 gio Angeli Tutel. Hora diei IX. non indigna, et-
 iamfi verbis plufculis, tibi pro praxi exferibi.

DEUM MEUS ET OMNIA. *Millies hoc di-*
cam, millies hoc cogitabo, millies hoc & usque millies
repetam. Neque enim vel dicere vel cogitare
majus poffum aut melius, quam hoc ipfuro,
DEUS MEUS ET OMNIA, alii alia quarant,
 alia

alia desiderent, unum ego Deum meum
 Deum desidero: O DEUS MEUS, ET OMNIA
 Opes alii & honores; voluptates alii
 relinquo; Deum ego habeam, & omnia
 totos alii ego mundos concedo? aureos &
 meos montes non invidéo, summas delicias
 mitto; mihi Deus meus est omnia: nihil
 num, nihil ita pulchrum aut jucundum,
 summum illud & primum bonum & melius
 pulchrius sit ac jucundius. DEUS MEUS
 OMNIA! quam me varia sæpe ascendunt
 ria, quam diversis subinde estuo cupiditatibus
 ut cum lunatico illo adolescente, modò in ignem
 modò in aquam rapiar. Sed quam illa tantum
 ua sunt, que ego tam anxie appeto? num hoc
 illud genus edulii aut potionis. Deus meus
 bus meus, potus meus, & omnia. Num hoc
 illud genus relaxationis aut voluptatis? Deus
 meus, gaudium meum, voluptas mea, & omnia
 Num hoc vel illud genus honoris aut dignitatis?
 Deus meus, honor meus, mea dignitas, & omnia
 omnia: quid est tandem, quod appetere possim
 & cuius loco, mihi non Deus sit, & sit omnia
 epulatio, mihi oblectatio, mihi quies, mihi
 saurus Deus est, & mihi Deus est omnia
 plus quam omnia, nam etsi cibus, quibus
 vesci: potu, quem satio, refici: voluptate, quæ
 ardeo, frui; honores, quos ambio, assequi licet
 quid istud vesci est, quid illud refici, & frui
 assequi? DEUS MEUS ET OMNIA: te frui
 refici, est perfectissimo refici, est frui, omnibus

nis: DEUS MEUS ET OMNIA. At verò labor premit, dolor affligit, cura distrabunt, homo turbat, & exagitat. Nihil horum metuendum: neque enim hac omnia etiamsi simul ingruant, mala sunt, si summum istud bonum optineatur, Deus. DEUS MEUS ET OMNIA. Tu mihi, ô bone Deus, ô Bonitas, tu in labore quies, in dolore voluptas, in curis securitas, tu mihi ab omni hominum insultu propugnaculum tutissimum; tu mihi ab omni malo refugium; tu mihi es OMNIA, quacunque tandem desiderare possum. Ergo quandocunque imposterum, & quodcunque bonum appetiero, hoc ipse mihi semper occinam: DEUS MEUS ET OMNIA. Desine, ô homo, impuros rivulos sectari, cum fontem purissimum habeas; Deum habes, omnia habes, quacunque habere concupiscis.

Aspiratio S. Augustin. Medit. c. 35. n. 8.

Dulcis Christe, bone JESU reple semper, queso cor meum inextinguibili dilectione tua, continua recordatione tua, adeò, ut sicut flamma urens, totus ardeam in tui amoris dulcedine, quem & aqua multa in me nunquam possint extinguere. Fac me dulcissime Domine amare te, & desiderio tui deponere pondus omnium carnalium desideriorum, & terrenarum concupiscentiarum gravissimam sarcinam, qua impugnant & aggravant miseram animam meam: ut post te expedite in odore unguentorum tuorum currens, usque ad pulchritudinis tue visionem efficaciter satiandus, quanto magis te quoque dulce merear pervenire.

Et

Et hoc ipsissimum est, quod tot verbis ad
ram præcipit magnum mandatum Charitatis
commodè explicandum; & utinam & a me
te, mi Lector! tandem aliquandò perfectè
implendum!

IV. Magnum mandatum Charitatis explicat

Diliges Dominum Deum tuum ex toto
tuo, & tota anima tua, & ex tota mente
Matth. 22. Additur Marci 12. *Ex tota virtute*
tua. Luc. 12. *Ex omnibus viribus tuis.* Et
genitaliter Deut. 6. *Ex tota fortitudine tua.*

Hic SS. PP. & Interpretes intelligunt
potentias, & facultates spirituales, &
porales hominis, varia terminorum applica
ne, sed hac convenientiori: per *cor* quidem
nium motum corporalium principium intell
tur voluntas, quæ omnium motuum spiritualium
& actionum suarum principium, & radix
Per *mentem*, cui maximè congruit contem
tio, intelligitur intellectus, seu intelligens
Per *animam* intelligitur virtus sensitiva, &
petitiva hominis. Per *virtutem*, vires, *for*
tudinem intelliguntur sensus & potentia excec
res, & executivæ facultates, seu totam rob
eorporis: ut proindè sensus præcepti sit: *Dilige*
Dominum Deum tuum ex tota voluntate, ex
to intellectu, ex toto sensu, & appetitu, & ex
& omni facultate corporis, adeò nimirum
quidquid voluntas vult, & appetit; quidquid
tellectus concipit, quidquid sensus & appetit
percipit, quidquid quævis externæ facultates
peran
Super
falten
que r
dupl
dilige
Secun
vam,
seu pe
tantum
bene
dist. 3
Di
&c. se
tiram
tuis, e
ve, &
re om
cludat
tum a
rectus
agas,
conlec
cerissi
Deum
I. de
de, tot
tem v
præbe
dilige
natur
peran

perantur, totum illud per amorem, aut in Deum
super omnia dilectum referatur, & ordinetur, aut
saltem à Deo super omnia dilecto declinare, ei-
que repugnare voluntariè non permittatur. Nam
dupliciter intelligi potest in hoc magno mandato
diligere Deum ex toto corde, totâ animâ &c. 1.
Secundùm totalitatem, seu perfectionem positi-
vam, & universalem. 2. Secundùm totalitatem,
seu perfectionem negativam, seu particularem
tantum. Sic enim antiqui, ut benè docerent,
benè destinxerunt: præsertim D. Bonavent. in 3.
dist. 37. a. 2. q. 6. Jam explico.

Diligere Deum ex toto corde, ex tota animâ
&c. secundùm totalitatem, seu perfectionem posi-
tivam est ita omnibus internis & externis poten-
tiis, earumque operationibus & affectibus positi-
vè, & perfectè tendere in Deum, atque ita ordina-
re omnia in Deum super omnia dilectum, ut ex-
cludat omnem prorsus actum, affectum, & mo-
tum à Deo extraneum; quin positivè in Deum di-
rectus sit: atque ita nihil prorsus ames, cogites,
agas, nisi ipsum Deum, vel propter Deum, &
consequenter infrà Deum, omnia nimirum syn-
cerissima intentione actuali, aut saltem virtuali in
Deum referendo. Et eleganter D. August. Lib.
1. de doctrina Christiana a. 22. cum ait: *toto Cor-
de, totâ animâ, totâ mente nullam vitæ nostræ par-
tem reliquit, qua vacare debeat, & quasi locum
præbere, ut alia re velit frui: sed quidquid aliud
diligendum venerit in animam suam, illuc rap-
tatur, quo totus dilectionis impetus currit.* Hæc
ille.

ille. Sed quis est hic & laudabimus eum? Et
modo perfectissimo ex toto corde, anima, me
virtute &c. Deum diligunt Beati in Patria;
autem possumus nos, nec consequenter co
cepto obligamur sic diligere Deum peregrin
in via. *Ratio est evidens, & differentia nimia*
nimirum Beati Deum summum Bonum sum
sione clara Beatifica sibi semper propositum
intimè sibi præsens habent, eoque Beatifico
re perfruuntur adeò, ut nulla unquam ratio
sit, vel adesse possit, cur non voluntas eorum
nibus viribus continuò toto impetu in DEI
rem rapiatur, eoque detineatur: quid enim
aliud occurrere possit extra Deum amandum
verò in hac vita, & via ærumnosa ob natural
firmitatem tam intellectûs, quam voluntatis
non potest, quin ab actuali contemplatione
more DEI continuâq; omnium nostrorum act
ad ipsum relatione sapiùs abstrahamur, de
mus, desistamus, & descendamus ad am
creaturas, & circa eas intellectu, affectu, &
ratione occupemur absque actuali relatio
Deum, sicque agamus actus otiosos, & sa
nialiter malos, qui licet Divinæ Charitati
micitia non repugnent omninò, sed cum ea
sistere possint, tamen imperfectionem aliq
amoris semper secum adferunt.

Dices. Ad quid ergò hæc tanta perfectio
ris Dei ex toto corde, anima &c. nobis tot
bis proponitur, & inculcatur, si ita perfecte
re Deum in via non possumus, nec consequ
temur; Respondet laconicè *D. Bonav. l. 1. c.*

sciamus, quo per amorem debeamus tendere, & ut nemo perfectum se arbitretur, quousque illam perfectionem fuerit assecutus. Hæc Sanctus. Certè huc conandum est, non tantum omnibus ad perfectionem tendere ex professione obligatis, sed etiam universis, qui suis actibus securè apud Deum mereri volunt, ut mox patebit.

Diligere Deum ex toto corde, totâ animâ; secundum totalitatem & perfectionem negativam tantum, est ita affectu, & omni actione nos ferri in Deum, ut saltem excludamus omnem affectum & actum contrarium Deo, seu Dei offensivum, nimirum peccatum, atque ita amare Deum super omnia, ut nihil amemus, seu velimus contra, & consequenter supra Deum, aut æqualiter Deo. Sed vides jam hæc ratione amare Deum ex toto corde &c. esse ipsissimum amare Deum super omnia appetitivè. Et sic omnem hominem posse & debere amare Deum ex toto corde &c. ex vi præcepti hujus nihil certiùs, ut statim docebit Sectio, & Assertio sequens.

Interim lubet hanc Seraphici Amoris doctrinam Seraphicâ pennâ descriptam tradere. D. Bonavent. 3. d. 37. a. 2. q. 6. Sic habet: *Dupliciter enim potest intelligi, quòd Amor Dei possideat totum cor aut ita, quòd excludat omnem affectum extraneum, & tunc dominatur plenè & perfectè cordi. Hoc autem est, quando omnes motus cordis per amorem referuntur in Deum: & hæc totalitas ponit dominium plenum. Alio modo dicitur Amor Dei totum cor possidere, quando excludit omnem affectum*

Etum contrarium, hoc est, quod nihil diligatur
 pra Deum vel æquivaliter ipsi Deo, & sic
 Deum ex toto corde, qui diligit eum prop
 & super omnia &c. Et paulo post concludit
 gò in illo præcepto intelligatur Deus diligi
 anima, & ex toto corde, & ex tota mente,
 tum ad primam acceptionem totalitatis; sic
 ille non obligat ad sui impletionem, sed ex
 in præcepto, ut sciamus, quò per amorem
 mus tendere, & ut nemo se perfectum arbitretur
 quòsque illam perfectionem fuerit affectus
 verò dicatur diligere ex toto corde, secundum
 eundem acceptionem, si tenemur ad illam
 dum implendum &c. Sic Doctor Seraphicus
 post cujus Seraphicam doctrinam, inspice,
 secundum.

Exemplar Seraphicum.

DEUS MEUS, ET OMNIA.

DEUS TUUS OMNIA TIBI! ó
 Seraphica extensionis latitudine, dilectionis
 latitudine OMNIA TUA DEO! ut in plenitudine
 ne dilectionis fabuleris cum anima tua: *Bona-*
nima mea Domino, & omnia, que intra me
Nomini Sancto ejus. Extense ac præclare de-
pennâ suâ Seraphicâ D. Bonavent. Vita S. Fran-
ci c. 9. §. 3. Non habebat aliud Christi passum
nisi duo minuta, corpus scilicet, & sanguinem
quod posset liberali charitate largiri. Sed
per amorem Christi sic offerebat continue, ut
si omni tempore, per rigorem jejunii Corpus; &
ardorem desiderii spiritum immolaret, et
in atrio sacrificans holocaustum, & in templo

vis concremans thymiama. Sic autem cum charitatis excessiva devotio sursum in divina ferebat, in ejusdem affectuosa benignitas ad natura confortes & gratia dilataret. Non se Christi reputabat amicum, nisi animas foveret, quas ille redemit. Saluti animarum nihil preferendum esse dicebat, eo maxime probans, quod Unigenitus Dei pro animabus dignatus fuerit in cruce pendere. Hinc sibi in oratione luctamen, in predicatione discursus, & in exemplis dandis excessus. Inspice, in pice Philotee Lector, & magis fac secundum hoc exemplar, ac interim aspira.

Aspiratio S. Augustini.

Med. c. 35. n. 4.

DAmihi, ut amem te semper, quantum volo, & quantum debeo, ut tu solus sis tota intentio mea, & omnis meditatio mea. Te mediter per dies sine cessatione: te sentiam per soporem in nocte: te alloquatur spiritus meus, tecum fabuletur mens mea. Lumine sancta visionis tua illustretur cor meum, ut te rectore, te duce ambulem de virtute in virtutem, tandemque videam te Deum Deorum in Sion. (Idem Soliloq. c. 19. n. 1.) **o Ignis!** qui semper ardes & nunquam extingueris: **o Amor,** qui semper ferves & nunquam tepescis, accende me: Accendar inquam, totus a te, ut totus diligam te. Minus amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat.

§. III. DEus propter se diligitur

Charitatis objectum primum.

ET materiale, & formale est ipse Deus optimus,

Q 2

mus, & Summum Bonum in se, propter ipsam
met intrinsecam suam, & infinitam Bonitatem
ac perfectionem omnimodam, adeoque propter
semetipsum irreferibiliter super omnia amabilem
amore amicitia. Hâc nobilissimâ differentiâ Charitas
eminet super reliquas virtutes Theologicas
Fidem, cujus objectum est idem Deus ut in
Veritas revelans: & Spem, cujus objectum
male est idem Deus, ut summum Bonum notum
super omnia amandus amore concupiscentiâ
suo loco explicatum. Cæterum cum audis
ctum formale Charitatis esse summam, &
tam Dei Bonitatem in se, ne intelligas illam
nitatem Dei specialem, quæ est speciale attribu-
tum Dei à cæteris attributis, & perfectionibus
vinis distinctum, importans summam Perfectionem
Dei in operando; seu principium communicandi
se optimo modo, quo convenit: sed intellige
Bonitatem universalem Dei, quatenus
tur pro plenitudine, & velut cumulo innumerabilium
rum & infinitarum perfectionum divinarum
tota & infinita Dei Excellentia in omni perfectione
perfectionis, qua amabilis est, ac diligibilis. Hæc
enim est adæquata & simplicissima ratio, quæ
cialem super omnia dilectionem requirit: est enim
Deus super omnia amabilis & diligibilis in omni
ta sua Sapientia, Bonitate speciali, Justitia, Misericordia,
ricordia, pulchritudine, & qualibet perfectione
sua, & super omnia in infinito omnium perfectionum
num infinitarum cumulo. Ex quo aliquoties inferenda
rollaria inferenda sunt.

COR

COROLLARIA.

De Charitatis excellentia.

I. Charitas est omnium virtutum perfectissi-12
ma, & excellentissima. Est de Fide. 1. ad
Cor. 13. *Nunc autem manet Fides, Spes, Chari-
ritas &c. major autem horum est Charitas.* Ad
Col. 3. *super omnia autem hac, Charitatem habe-
te, quod est vinculum perfectionis.* Ratio clara est:
quia Charitas circa perfectissimum objectum ver-
satur scilicet Deum, ut summum & infinitum Bo-
num in se; & perfectissimo modo, nimirum a-
more amicitiae adhærendo summo Bono, illud-
que velut præsens amplectendo, cum Spes amore
concupiscentiae solum in futurum expectet Deum,
ut summum Bonum nostrum: Fides ut purè assen-
tiatur Deo ut primæ veritati revelanti. Longè
infra Deum serpunt reliquæ virtutes morales, ut
jam semel audivisti. §. 1. n. 1.

II. Charitas est forma omnium virtutum reli-13
quarum tam Theologicarum, quàm moralium,
utpotè Fidei, Spei, Religionis, Prudentiæ, Justi-
tiæ, Temperantiæ, Fortitudinis, & quæ ad has
revocantur. Communissima cum *D. Thoma, D.
Bonavent. Scot. reliq. Scholast. in 3. dist. 36.* Et
ratio est; quia virtus hominis simpliciter & perfe-
cta est, quæ operationes ejus dirigit, & ordinat,
ut convenienter fiant in ordine ad suum finem ul-
timum consequendum, qui finis ultimus defacto
est Beatitudo æterna supernaturalis, seu perfecta
cum Deo conjunctio per visionem & amorem, seu
beatitudinem Beatificam: atqui per solam Charita-
tem

Q3

tem

tem operationes hominis proportionem
ad illum finem supernaturalem, scilicet Beati-
tudinem consequendam & promerendam;
ex sapientissima Dei ordinatione passim in
Litteris infra partim afferendis declarata, quod
ritum vitæ æternæ à Charitate tanquam à
dependeat; ut sicut finis hominis summus
lentissimus est, ita etiam acquiri non possit
per præstantissimam virtutem, quæ est Charitas;
ergò Charitas meritò dicenda est forma
virtutum cæterarum in ordine ad Beatitudinem
consequendam, ita nimirum, quòd licet
illæ virtutes secundum se veram rationem
& honestatis morales habeant, & homines
secundum rectam rationem in operando re-
gant (quæ ratione veræ virtutes morales re-
peritur in Infidelibus, ut agnoscunt *Scor. & D. 1. c. 2.*
alii) nulla tamen alia virtus possit hominem
Charitate in sperando dirigere ad suum pro-
supernaturalem finem Beatitudinis æternæ,
ut omnes aliæ virtutes in suis actibus secun-
omniò steriles, informes, & inutiles sint ad
finem, ac per solam Charitatem, ejusque im-
perium & imperium velut informatæ, facundæ
les, ac validæ sunt ad promerendam & con-
sequendam Beatitudinem, seu ultimum Finem
strum. Et hinc.

14 III. Charitas est radix omnis meriti. *Cer-*
mum de Fide. Latè docet Apost. I. Corinth.
Si linguis humanum loquar & Angelorum &
alibi. Ratio jam satis deducta est. Verum q

vis DD. omnes consentiant nulla reliquorum virtutum opera sine Charitate posse esse meritoria vitæ æternæ: discrepant tamen maximè, in quoniam consistat ille concursus, influxus, & velut informatio Charitatis ad aliarum virtutum opera meritoria reddenda. Quatuor diversas opiniones bene refert, & dijudicat Laym. lib. 2. tract. 3. c. 1. Accipe brevissime. *Prima sententia* est: quòd homo modò in gratia DEI constitutus & habitu Charitatis præditus sit, omnibus quibuslibet bonis operibus mereatur augmentum gratiæ, vitamque æternam absque alio influxu, vel operatione Charitatis. Sed certè nimis evidenter repugnare videtur illud Apostoli ad Galat. 5. *In Christo enim JESU, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed Fides, quæ per Charitatem operatur.*

Secunda sententia est: quòd homo justus, scilicet gratia & Charitate habituali præditus, quibuscumque bonis operibus mereatur augmentum gratiæ & Gloriæ, modò procedant ex motivo aliquo supernaturali, saltem Fidei, aut Spei, vel Timoris DEI; etsi nullus Charitatis actus unquam antecesserit. Sed rursus videtur repugnare eadem Apostoli sententia. Adde tamen huic opinioni suam probabilitatem etiam à nobis inferius adstruendam. *Tertia sententia* est: quòd primus & unicus actus Charitatis, quo homo justus se, & omnia sua, etiam consequentia opera in Deum refert, tanquam Summum Bonum, ac ultimum supernaturalem Finem jam sufficiens sit, ut sequentibus omnibus quibuscumque bonis operibus potius

Q 4

vitæ

vitzæ in Gratia DEI factis vim merendi tribuat. *Valentia, aliique apud eundem Layman.* In sententiam valdè propendeo, & omninò credere esse veram, nisi *Sacra Littera, SS. PP. &c.* actualem aliquam Charitatis operationem, imperium requirerent ad hoc, ut opera aliarum virtutum evadant meritoria æternæ vitæ.

IV. *Quarta* ergò *sententia* mihi omninò certè omnium securissima, ac per hoc ipsorum gravissimi momenti, & emolumenti, in praxi nimodè amplectenda, urgenda, & consulenda ad hoc ut actus quilibet virtutum, etiam de se imò & indifferentes ex se, meritorii sint Gratiæ & Gloriæ, debere à Charitate, actu, vel virtute operari, atque in Deum ultimum Finem referri. Hanc mihi charissimam sententiam placet declarare, & ad praxin deducere.

ASSERTIO II.

15 **N**ullus omninò actus humanus quantumvis bonus aliàs moraliter, atque ab hominibus Divina gratia constituto exercitus (atque quæ longè probabiliùs, etiam aliarum virtutum supernaturalium Fidei & Spei) est meritorius Gratiæ & Gloriæ, nisi à Charitate omnium virtutum formà elicitus, vel imperatus, seu in Deum ultimum Finem relatus actu, vel virtute, vel nisi actuali vel virtuali intentione fiat propter Deum super omnia dilectum, ad ejus placitum honorem & Gloriam. Ita communis DD. præsertim antiquorum D. Thom. 1. 2. q. 114. a. 4. Et ubi sapissimè. D. Bonavent. in 2. dist. 41. a. 1. q. 1.

Scot. ead. dist. 41. q. unic. & alibi. Alexand. Alens. Durand. Gabriel. alii, quos sequuntur plurimi Thomist. & Scotist. Communiter. Item Henric. Lorca, ac optimè Bellarmin. lib. De Justificat. c. 15. per tot. Ockam. Communis. Herincx noster tom. 2. tract. 4. disp. 6. q. 2. n. 28. ita subscribit: Ut ob horum proinde gravissimam auctoritatem Doctrina hæc non possit carere maxima probabilitate, secundum quam & jam aptè intelligi possent ea, quæ pro altera sententia allegantur ex Trid. infra: Quod utique noluit derogare communi vel sententiæ veterum, & quidem Principum Theologorum. Non mirum quoque videri debet spectata immensitate præmii, quod Deus hanc in merito perfectionem exegisset. Hæc Herincx sapienter, sed cautè.

I. Probatur ex Scriptura 1. ad Corinth. 13. Si linguis hominum loquar, & Angelorum, Charitatem autem non habeam, factus sum velut as sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero Prophetiam, & noverim mysteria omnia, & omnem scientiam; & si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, Charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas; & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Hæc Apost. Atqui non rectiùs explicatur tanta necessitas Charitatis ad meritum Gratiæ, & Gloriæ apud Deum, nisi quòd ab illa sola elici, vel imperari, atque ad Deum ordinari debeant omnes actiones nostræ,

Q5

stræ,

stræ, qualis, & quantæcunque virtutis, ut licet
 meritoria gratia, & vitæ æternæ: quod ipse
 indicans Apostolus statim subjungit, quomodo
 per Charitatis imperium, ac motionem caritatis
 rum virtutum opera utilia evadant dicens: *Caritas
 vitas patiens est, benigna est, &c.* At Galat. *In Christo
 FESU neque circumcisio aliquid valet, neque
 neque præputium, sed Fides, qua per charitatem
 operatur.* Ostendit Apostolus Charitatis proprietas
 esse imperare & dirigere opera Fidei efficaciter
 utilia ad salutem. 1. ad Corinth. 2. *Oculus non
 vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis
 ascendit, quæ preparavit Deum his, qui diligunt
 illum.* Consonat Jacob *Epist. c. 1. Beatus vir non
 suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit
 rit, accipiet coronam vitæ, quam repræsentat
 Deus diligentibus se.* Audis? aperte significat
 Beatitudinem præparari, promitti, deberi Charitati,
 & diligentibus: & consequenter sola opera
 ex Charitate facta, atque in Deum relata esse me-
 ritoria vitæ æternæ. Quod ipsum haud obscure
 significans Christus, dum in Evangelio mercedem
 ritæ promittit bonis operibus, patientiæ, misericor-
 dia, &c. non simpliciter, sed cum notabili
 dicit: *Si fiant propter me, propter nomen meum
 Servis, vel fratribus meis minimis, &c.* id est
 mei intuitu, affectu, amore, mei honoris ergo. *Matth. 10. Qui recipit justum in nomine justus
 est, ea intentione & respectu, quia justus, amicus
 servus Dei est) mercedem justus accipiet.* Alioquin
*Matth. 5. dicit: Si enim diligitis eos, qui diligunt
 vos, quæ mercedem accipietis, quæ est illa*

diligunt, quam mercedem habebitis? Et, quid
 queris homini justo amicum redamanti ad merce-
 dis meritum desit, nisi Charitatis imperium, &
 relatio ejusmodi amoris in Deum?

Denique quam, amabo, causa, cur Apосто-
 lus tam sollicitè hortetur 1. Corinth. 10. *Sive*
ergo manducatis, sive bibitis, sive aliud quid fa-
ciatis, omnia in Gloriam Dei facite. Hoc est,
 per Charitatem in Deum referte. Rursus ad Col. 3.
Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere,
omnia in nomine Domini nostri JESU Christi gra-
tias agentes DEO, & Patri per ipsum. Ad quid,
 inquam, hæc amnia, nisi ad meritum boni
 operis requireretur Charitatis aliqua relatio in
 DEUM?

II. Probatur ratione. I. Meritum vitæ æter-
 næ ita ex Divina ordinatione dependet, ut illa
 sola opera propriè meritoria vitæ æternæ possint
 esse, quæ Deus ad vitam æternam acceptare dig-
 natur: est enim vita æterna bravium quoddam,
 ut Scripturæ loquuntur, & in libera potestate,
 Principis proponentis bravium, ut provideat,
 quibus operibus, cursu, certamine, bravium ob-
 tineri velit: Atqui Deum ad meritum vitæ æter-
 næ requirere, ut opera ex Charitate fiant, aper-
 tissimè loquuntur Scripturæ allegatæ, aliæque
 plurimæ, brevitate gratiâ omissæ; passimque
 docent SS. PP. quos nimis prolixum esset allegare:
 & confirmant rationes sequentes; ergo. 2. Vi
 suavis providentiæ Divinæ Sapientissimus Deus
 illa media ordinare solet æ finem, quæ majorem
 cum

cum illo proportionem, & conformitatem habent: atque ita sapientissimè ordinavit, ut finis vitæ æternæ, quæ in comprehensione ac fruitione Summi Boni consistit, homo viator non mereatur, nisi per actum liberæ voluntatis proportionatum, quo scilicet in Deum ultimum finem Summumque Bonum tendat per motum fructus, seu unionis & amicitiae: Atqui iste motus vel actus proprius est Charitatis, ut patet: *(sunt verba formalia S. Thom. cit. a. 4.) motus vitæ æternæ primò pertinet ad Charitatem ad alias autem virtutes secundariò secundum quod earum actus à Charitate imperantur.* Unde rursus exclamat Apostolus Coloss. 3. *omnia autem Charitatem habete, quæ vinculum perfectionis.* 3. Illa tantum opera sunt meritoria vitæ æternæ, quæ ex natura Charitatem augent; omne enim meritum vitæ æternæ simul etiam incrementum est Charitatis gratiæ secundum receptam Theologorum sententiam: Atqui Charitas non augetur nisi per actus qui ab ipsa procedunt, seu ab ipsa eliciuntur imperantur, id enim omnibus habitibus commune est, quòd non nisi per suos actus augeantur: ergo illa solum opera meritoria sunt vitæ æternæ quæ sunt actus elicitivi, vel imperati à Charitate. Omnium sensu & consensu, ad hoc ut opus meritorium sit vitæ æternæ, necesse est, ut in Deum finem supernaturalem referatur: Atqui solus Charitatis est referre opera ad Finem supernaturalem Deum; reliquæ enim virtutes Theologicae Fidei

Spes respiciunt quidem DEUM, ut objectum Supernaturale, sed non referuntur in eum ut Finem Supernaturalem, seu Summum Bonum: virtutes autem morales ex natura sua immediatè DEUM non respiciunt, ut patet: ergò reliquarum virtutum actus non sunt meritorii vitæ æternæ, nisi à Charitate imperentur, moveantur, atque ad Deum referantur. Neque etiam sufficit relatio habitualis ex eo, quòd ipse operans ratione Charitatis habitualis sit ordinatus in DEUM; nam subjectum ordinatum per habitum aliquem in finem non communicat operi ordinationem in eundem finem, nisi operetur, & dirigat illud opus in eum finem: adeòque neque Charitas, seu Justitia habitualis moralium virtutum; actibus talem ordinationem, seu habitudinem in DEUM, ut Finem Supernaturalem, conferre poterit, nisi in actum transeat, eaque opera dirigat: alioquin certè omnia opera peccatoris habitualiter à DEO aversi, & ad creaturam ut finem ultimum conversi, essent ordinata ad perversum ultimum finem, atque adeò peccatum mortale, quod falsum est, & hæreticum. Maneat ergò, nulla opera cujuscunque virtutis esse meritoria vitæ æternæ, nisi à Charitate aut elicitæ, aut imperatæ, atque ad DEUM ultimum Finem relata, idque *actum*, vel *virtute*: qui modò termini explicandi, & ad praxim applicandi sunt.

III. *Actum*, seu actualiter actiones in DEUM, ut ultimum Finem, vel Charitatis Imperium deserimus, quodò ex præsentì actuali amore DEI super

super omnia operamur, agimus, omitterimus, et
 timur. Ponderosa sunt verba Scoti in 2. dila.
 q. unic. *Sicut cogitans actualiter de fine dicitur
 illum, & vult aliquid propter illum. Sive
 inde fit formalis, & explicitus actus amoris
 DEI super omnia, dicendo v. g. DEUS
 Summum & unicum Bonum meum! amo te
 per omnia: cuique solus amore, tibi soli placere
 gratiâ ad tuam solius Gloriam, ad gratum
 ex amore obsequium præstandum, hoc ago, hoc
 mitto, hoc pacior, &c. quod quidem excellen-
 tissimum, summè meritorium, & accedente
 quâ praxi, præsertim cum exercitio præsentia
 vinæ, facile est: sive sit actus Charitatis implicitus
 seu quicumque pius motus, vel affectus volun-
 tatis in præsentia actione tendens in DEUM,
 dicendo: *Mi DEUS propter te; quia tibi placere
 quia tu vis, præcipis, tibi, ad tuam Gloriam.*
 Et generaliter cum quis in sua operatione de Deo
 cogitat, & quocumque motu, vel affectu in Deum
 sum tendit: dummodo absit aliqua intentio
 va propriæ quæstionis, vel satisfactionis appeti-
 tûs, &c. semper censetur actualiter ex Charitate
 referre actiones suas in Deum, ut ultimum Finem
 cui; quo etiam spectare videtur, quod Laymanus
 c. I. ante finem annotavit; nimirum Religiosi
 qui ob amorem Dei per obedientiæ, & reliquorum
 voluntaria vota, velut holocaustum se Deo oblatum
 runt, omnia, quæ ex necessitate illius obligationis
 in qua voluntariè persistunt, opera exercentur, et
 labores perferuntur, apud Deum meritoria fieri
 etiam*

etiam si intentio formalis, & explicita ob amorem Dei & Gloriam operandi non repetatur, aut innovetur: continetur enim ea intentio satis implicite in voluntaria observatione suarum regularum. Verum quia Religiosi etiam multas sæpè actiones liberas exercent, ad quas vi status & professionis suæ non obligantur, ideo tam ipsis quàm omnibus aliis consulenda, & commendanda est intentio actualis, & explicita quàm creberrimè, præsertim ante opera alicujus momenti repetenda. Ad praxin ergo revocanda sanctissima antiquorum Christianorum consuetudo, qui omnia sua opera (sicut Ecclesia omnia officia Divina) inchoabant à signo Crucis, & laudatissimis illis Psalmi versiculis: *DEUS in adjutorium, &c.* Et Doxologia: *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, &c.* quo simul exercita Fide Spe & Charitate, & Divinum auxilium necessarium petitur, & ad Dei Gloriam opus amorosè refertur, Placuit apud Anton. Sucquet in viis vitæ æternæ significantissimum suspirium, omniumque præcipuarum virtutum compendiosum exercitium: *Ex te, in te, pro te sunt omnia. Credo tibi, in te spero, ex toto corde diligo. Tibi placere cupio ac intendo, O Deus meus & omnia!* quo spectat illud: *Omnia ad majorem Dei Gloriam, D. Ignatii.* Sunt etiam qui contenti generali oblatione matutinâ omnium per diem agendorum, omittendorum, tolerandorum; deinceps ad occasiones particulares brevi, sed succosâ emphasi suspirent: *JESU TIBI, ET TECUM.*

37 VI. *Vel virtute.* Virtute, seu virtualiter actio-
 nes nostras in Deum ultimum Finem referimus
 quandò vi intentionis, & imperii Charitatis præ-
 cedentis nunquam revocatae, postea data occa-
 sione operamur: ita nimirum, ut imperium Charita-
 tatis, seu intentio præcedens verè sit causa actio-
 nis subsequenter; & hæc verè fiat ex vi & motu
 intentionis præcedentis adhuc virtute per-
 verantis; cujus signum à posteriori est, si tu
 reflectens, vel interrogatus, cur opereris hoc, vel
studeas, scribas, labores, &c. statim recitata præ-
 ri intentione diceres: *propter Deum, ad Dei*
Gloriam, ad Dei placitum &c. Et certè tam-
 durabit tua virtualis intentio, & relatio Charita-
 tis ad DEUM, quamdiù in operando sentis
 quam quantumvis tenuem reflexionem, vel motum
 tum ad DEUM. Quòd si ergò quis mane
 proponat hoc die, hæc, illa, ac omnia opera
 sua facere ex Charitate, & propter DEUM
 ejus Gloriam, is quidem ipso facto exercet actum
 præstantissimum Charitatis, & Religionis,
 que præstantiorem, quo magis extensum
 Deum habet: at verò postea temporibus suis præ-
 sùs immemor matutini propositi sui, & absque
 ulla omninò relatione, vel dependentia ad
 propositum, ut nec interrogatus quidem,
 modò operetur, scribat, comedat, &c. illud
 meminisset; sed merè ob alias causas v. g. ex
 tu servili pœnæ, ex mera consuetudine, ex
 mano respectu operetur, oret, studeat, laboret
 &c. tunc illæ actiones, sicut reverà non
 amp

amplius actus Charitatis imperati, neque vi illius propositi facti, itaneque vi illius meritoria esse poterunt. Ita communiter DD. cum D. Bonavent. in 2. dist. 14. a. 1. q. 3. Bellarmin. lib. 5. De Justif. c. 19. Laym. cit. Et optimè explicat Joan. Husens viridar. virtut. v. Intentio recta c. 4. verba ejus adnumerare, tu pondera. Ad meritum boni operis requiritur, ut vel tunc, cum fit actio, imperetur a Charitate, atque ad Deum, ut finem supernaturalem, ac ultimum referatur, vel certe nascatur ab actu imperato a Charitate, atque in Deum antea relato; quod est virtute referri; tunc enim dicitur opus aliquod virtute in Deum relatum, cum intentio antecessa verè est causa illius, ut fiat. Quare si quis generali tantum intentione initio anni, mensis, vel diei omnia futura opera ad gloriam Dei offerat, ut quidam laudabiliter faciunt, non ideo dicitur virtuali intentione obrulisse, singulisque bonis operibus, licet in gratia sit constitutus, vitam aeternam promeruisse. Hæc ille verissimè.

COROLLARIUM.

Omnis ergo actus hominis non tantum de se¹⁸ virtuosus & bonus, sed etiam indifferens, ut comedere, bibere, colloqui, recreare se, ita actu, vel virtute in Deum a Charitate relatus est meritorius, & augmentum gratiæ in præsentia, & gloriæ in futuro; ut sic Gloria in Patria respondeat Charitati in via: econtrà actus quantumvis bonus in genere moris cujuscunque virtutis, Fidei, THEOL. MORAL. PARS II. R Spei,

Spei, Religionis, Orationis, Eleemosynæ &c. non est imperatus à Charitate, neque ita actus virtute in Deum ultimum finem relatus, propterea vanus & inutilis est ad meritum vitæ æternæ: cogitent proindè, qui hunc in suis actibus non observant, sed in suo tepore arid consuetudine, timore servili, respectibus, & affectibus humanis, propriæ satisfactionis quæstione, appetitibus naturalibus (cætera taceo) procedunt, quanto timore meritorum gloriæ se omninò gratis, & laboriosè privent; & quia tam tepidè & infideliter utuntur gratiâ & Charitate sibi à Deo iniuncta, quid mirum, si tam multi toties excidant? Quis sanè Christus elegantissimè significavit in parabolam narum, quàm (quia nôsti) non extcribo, suspirò cum D. August. Manual. c. 4. in initio *miseram animam, quæ Christum non querit, nec amplexa arida manet, & misera. Perdit, quod vult, qui te Deum non diligit; qui curat vivere propter te Domine, nihil est, & pro nihilo est.*

Sententia mitior proponitur, sed non suadenda.

19 **F**atendum est probabilem esse sententiam S. RR. extra Scholam D. Thoma & Scoti, nimirum actus aliarum virtutum supernaturalium, præsertim Spei in homine iusto esse per se meritorios; & consequenter etiam probabiliter merentur actus virtutum moralium imperati per quam virtutem supernaturalem v. g. Spei bonis op-

quemadmodum quia actus Charitatis est de se
meritorius, etiam meritorii sunt actus ab illa im-
perati. Ratio satis bona sumitur ab argumento
negativo. Absque urgenti fundamento vis meren-
di non debet adeò restringi, ut plerique Christia-
ni etiam boni, qui in suis operationibus supre-
mum illud Charitatis motivum non habent præ-
fixum, sed aliud inferius; Spei, vel Timoris Dei,
omni merito præventur: sed nullum apparet ur-
gens fundamentum ad opera meritoria necessariò
requiri motivum Charitatis, & non sufficere
aliud motivum supernaturale. *Non ex Scriptura:*
Quia Scripturæ loca allegata, & alia commodè ex-
plicantur de necessitate status gratiæ & Charitatis
habitualis, sine quo opera quantumvis præclara
prodesse non possunt: aut certè de consilio per-
fectionis. Neque Scriptura sacra ullibi necessariò
requirit motivum, vel imperium Charitatis, sed
ad summum, ut opera referantur in Deum, ut fiant
in nomine Christi &c. Atqui etiam alii actus vir-
tutum supernaturalium Fidei, Spei, Timoris Dei,
atque ab his imperati referuntur ad Deum, &
fiunt in nomine Christi, ut patet: ergò. *Neque*
ex Concil. Quia maximè favet *Concil. Trident.*
S. S. c. 16. plenam rationem meriti adscribens
operibus bonis hominis justii, *que in Deo sunt fa-*
cta: sunt autem in Deo, dum fiunt ex aliquo
motivo Divino ac supernaturali, quod latius pa-
ter, quam Charitatis. Et ibidem definit *can. 33.*
iustos mereri augmentum gratiæ, & vitæ æternæ
bonis operibus factis per Dei gratiam, & Chri-
sti

sti meritis, nec ullibi requirit; ut eliciantur, imperentur à Charitate: ergò Denique actus virtutum supernaturalium omnium etiam Fidei, Timoris Dei, atque ab his imperati sunt ejus ordinis supernaturalis cum ipso præmio, adeo satis commenturati eidem, accedente Dei præfatione, & acceptione. Et certè ipse Salvator sim in Evangelio propositò præmiò, nos ad operandum invitat. Et Apostolus ad Hebræos Moysem laudans dicit: *aspiciebat enim in retributionem.* Et David. Psal. 118. *Inclina mentem ad faciendas justificationes tuas in aequo propter retributionem.* Quare in hac sententia non tollit rationem meriti, quòd quis operetur ratione meriti & præmii; nam desiderare Beatitudinem, quæ est tantum bonum, adeoque tantum desiderii ejus operari, est honestum superius, quamquam utique non sit tam perfectum, ac si operari ex pura Charitate, in qua perfectione meriti perfectissima consistit, et si cum proferendi loci & gradus, quamvis inferior.

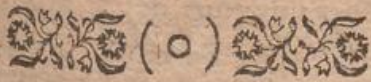
Vides jam hanc sententiam esse probabilem, sed certè probabilem tantum, nostram verè probabilem, & simpliciter tutam, & simpliciter tutam, perfectam. Volésne bone viri in professione esse obligari, sequendo sententiam probabilem tantum, & minùs tutam, tot bonis operibus, laboribus mortificationibus &c. te saltem exponere periculo nihil metueris.

Vides
fimo I
bonum
eliciat
virtu
te mer
bus ni
vi, in
spectu
proced
Dico
qui, p
cere fir
Non b
Certè
simplic
motive
tem co
supra
human
sublim
succum
magna
tare de
perari
qui def
inca

Vides etiam in utraque sententiâ adeò communis-
simo DD. consensu ad meritum requiri, ut opus
bonum aliquo modo referatur ad Deum, adeoque
eliciatur, vel imperetur, aut dirigatur ab aliqua
virtute supernaturali. Sed & vide rursus, quantô
te meritorum cumulô privas, si in tuis operationi-
bus nihil ad Deum te reflectas: at, ut suprâ nota-
vi, in tempore, arida consuetudine, timore, re-
spectu, affectu humano velut asinus Clitellarius
procedas.

Dices: video hæc benè, sed rursus video indè se-
qui, plerosque Christianos bona opera sua perficere
sine merito, cum ea rarò sic referant ad Deum.
Non benè vides, & fortè alios tuâ regulâ metiris.
Certè Christiani justî, timorati, etiam rudes; ac
simplices frequentissimè in suis actibus respiciunt
motivum supernaturale, & in Deum tendunt sal-
tem confusè, & virtualiter, quod sufficit, juxta
supra dicta N. IV. Neque hoc est dissentaneum
humanae fragilitati, sed insuper est consentaneum
sublimitati præmii: quòd si plures fragilitati suæ
succumbentes defectu debitæ relationis ad Deum
magnam partem meritorum perdant, sibi impu-
tare debent, quemadmodum & illi, qui benè o-
perari omninò negligunt, & infiniti peccatores;
qui defectu statûs gratiæ sunt, & manent meriti
incapaces, prout sapienter advertit noster

Herincx cit. q. 2. n. 24.

Proximus autem propter Deum diligitur
Charitatis objectum & actus secundarius.

I. Proximus autem.

20 **S**ignificatur objectum secundarium Charitatis, quod est omnis noster proximus: namque habitus infusus præstantissimus Charitatis inclinans primò & principaliter quidem ad dilectionem & amorem Dei super omnia, *propter se ipsum*, ac propter sui ipsius intrinsecam tantam Bonitatem, tanquam ad actum principalem etiam consequenter, & secundariò movet & inclinat ad dilectionem & amorem proximi (& sui ipsius) *propter Deum*, seu propter eandem Bonitatem Divinam participatam in proximo tanquam actum secundarium necessariò & priori connexum, ut deinde amplius explicabitur.

21 Proximus autem noster intelligitur omnis creatura rationalis gratiæ Divinæ, æternæque beatitudinis nobiscum capax, vel particeps, ut primis sunt Angeli, animæ beatæ, ac etiam in purgatorio existentes, quas novimus jam participare de gratiâ & Beatitudine æterna: deinde omnes homo viator fidelis, & infidelis, bonus, & malus, quantumvis peccator, vel inimicus nostrus hos enim omnes novimus adhuc nobiscum capaces gratiæ, amicitiaque Divinæ, atque æternæ Beatitudinis, omnes proinde ex Charitate diligendos.

di sunt propter Deum: omnes quippe comprehensi magno mandato *Diliges proximum tuum, sicut te ipsum*, nemir omnino excepto, nisi non proximo, qui scilicet obiscum gratiæ Dei, atque æternæ Beatitudinis (pax amplius non est, ut solent sunt Dæmones, & damnati.

Cur autem nequei communi definitione Charitatis Divinæ, neque in ejusdem generali, & magno mandato, illa fiat expressa mentio dilectionis sui ipsius, rationem optimè assignat D. August. lib. 1. de Doctrina Christiana c. 23. dicens: *Quatuor diligend sunt: unum, quod supra nos est, scilicet Deus alterum, quod nos sumus: tertium, quod juxta nos est, scilicet proximus: quartum, quod infranos, scilicet corpus; de secundo & quarto nulla recepta danda erant: quantumlibet enim homo excidat à veritate, remanent illi dilectio sui & dilectio corporis sui, quia nemo carnem suam odia habuit: nam viri justi, qui corpus suum cruciant, non corpus, sed corruptionem ejus, & pondus oderunt.* Sic Sanctus Augustinus.

II. Propter DEUM.

Significatur objectum, & motivum formale, 22
 propter quod diligendus est proximus: nimirum propter Deum sic volentem ex infinita Bonitate sua, & re ipsa propter ipsam eandem Bonitatem Divinam participatam, ac velut elucens in proximo, quatenus nimirum, proximus est creatura Dei condita ad ejus imaginem, gratiæ, amicitia Divinæ, æternæque Beatitudinis ca-

pax: praesertim ut defactora datus donis super
 naturalibus, gratia, sanctitate, justitia, & amicitia
 Dei &c. Et hac ratione Christus in Evangelio
 Matth. 22. Praeceptum dilectionis proximi
 cit esse simile praeecepto dilectionis Dei; secun-
 dum autem simile huic, *diges proximum tuum
 sicut te ipsum.* Nimirum simile non absolute
 quoad modum diligendi sic, ut quemadmodum
 dum Deus diligendus est iuxta omnia propter
 ipsum, ita & proximus diligendus sit super omnia
 propter se ipsum, hoc enim implicat, nam
 proximus super omnia, vel saltem absolute propter
 se, absque omni relatione ad Deum diligendus
 haberet, jam Deus non amaretur a per omnia, &
 que ex toto corde. Sed simile *relative*, & quoad
 ad motivum diligendi, ita nimirum: ut
 Deus diligitur propter se ipsum, & propriam
 intrinsecam Bonitatem; ita & diligitur proximus
 propter Deum, eandemque ejus Bonitatem in proximo
 participatam, ut dictum est, idque omnia
 necessaria connexionem, omnino simili, imò eadem
 obligationem: quia impossibile est diligere Bonitatem
 Dei in se ipso, nisi etiam eadem diligatur participata
 in proximo: ut etiam indicare videtur in
 Evangelista amoris I. Joan. 4. *Hoc mandatum habet
 a Deo, ut, qui diligit Deum, diligat fratrem suum.
 Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem suum odit,
 mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum, quem
 videt, Deum, quem non videt, quomodo poterit diligi-
 gere? Quali dicat: qui non diligit visibilem quem*

Dei Bonitatem in fratre suo participatam, quomodo poterit diligere ipsam invisibilem Dei Bonitatem in se ipso? Aliter ex Divo August. explicat Magister *dist. 27. Qui non diligit fratrem, caret Charitate; quomodo ergo carens Charitate poterit DEUM diligere?* Sic ille: At sic non explicatur vis argumenti à visibili fratre ad invisibilem DEUM.

III. Propter DEUM diligitur.

Charitatis ergò Divinæ in proximum tendentis actus elicited secundarius est, amore amicitiae, nimirum propter ejusdem à DEO participatam supernaturalem Bonitatem, prosequi omnem proximum; volendo ei vera salutaria, ac supernaturalia bona (utpotè principaliter ipsum Deum, ac Beatitudinem æternam) aliæque bona spiritualia, ac media salutis, atque etiam bona temporalia, quatenus ad illa referuntur, conducunt, necessaria, vel utilia sunt. Idque duplici affectu: aut affectu & amore complacentiæ; eidem prædicta bona jam habita volendo, & congaudendo, nihil invidendo, nolendo &c. aut affectu & amore desiderendi, eidem ejusmodi bona nondum habita desiderando, optando, ac, cum opus est, pro posse procurando. Et hoc ipsum volunt SS. PP. & DD. docentes: proximum diligendum esse *in DEO*, & *propter DEUM*; amicum in DEO, inimicum propter DEUM: *in DEO* nimirum, quatenus jam DEI per gratiam, ac justus est, amore vel affectu complacentiæ. *Propter DEUM* verò, ut si nondum est, DEI esse per gratiam, & justitiam incipiat; sic D. August. variis locis. Et indicat ipse

Salvator Joan. 13. *Mandatum novum do ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.* Explicat D. Aug. *Tract. 65. in Joan.* Hoc est: ad quod dilexi vos, ut filii lucis sitis, & lucem habeatis. Mox iterum: *Sicut dilexi vos.* Quia enim DEUM dilexit in nobis, non quem habebamus sed ut haberemus. Sicut Medicus agrotum. Et rursum lib. De doctrina Christiana c. 2. explicant illud: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* dicit: *Hæc regula dilectionis divinitus constituta est. ut DEUM propter se ex toto corde, & proximum diligas sicut te ipsum: ad quod, & propter quod te ipsum diligere debes.* Qui ergo amat homines, vel quia justus sunt, vel ut justus amare debet; scilicet in DEO, vel propter DEUM: sic enim & se ipsum amare debet in DEO propter DEUM, id est: vel quia justus est, vel quia justus fit. Sic D. August. Denique mirificum capit modus loquendi antiquorum DD. nimirum Charitate Divinâ proximum diligere idem esse velle proximum à DEO diligere, sibi que condilectum habere: nimirum aut affectu complacendo gaudendo, aut affectu desiderii desiderando habere condilectum à DEO, hoc enim verè est pro tanto velle verum & omne salutare bonum in fonte suo, ac scaturigine. Advertis jam, unde laetorum & Divina Charitate flagrantium viros admirandus ille zelus in procuranda salute animarum; simulque notas miserandos defectus tantum circa dilectionem proximi? sed propter junctam nota manifestius.

IV. Proximus autem propter DEUM diligitur.

Nimirum amore amicitiae supernaturali, & qui-24 dem tripliciter. 1. Ex parte Principii, amore scilicet elicito ex habitu infuso Charitatis Divinae, juxta dicta N. I. 2. Ex parte motivi, ut scilicet diligatur proximus propter supernaturalem & ipsissimam Divinam Bonitatem in proximo participatam: & verbo: quatenus aliquid Dei est, aut esse potest, juxta dicta N. II. 3. Ex parte objecti seu boni voliti, ut scilicet proximo velimus principaliter ipsum Deum, ac à Deo ordinata bona salutaria tantum, juxta N. III. jam collige defectus amorum à Divinà Charitate extraneorum.

I. Alienus à Charitate Divina Theologica est omnis amor proximi naturalis tantum, scilicet ex motivo naturali, utpotè quo diligimus hominem ob ejus naturalem honestatem, bonitatem, comitatem, vel quodcunque donum naturale, ei de ejusmodi complacendo, vel desiderando, absque omni ordine ad DEUM, adeoque nullo modo propter DEUM; nec consequenter est actus Charitatis Theologicae, nec meritorius; etsi per se malus non sit, imò honestus, & ad Charitatem merè naturalem, & acquisitam spectans: hujusmodi caritatem ergà DEUM naturalem, & requisitam Charitatem supra admisimus. Caterum bona naturalia proximi, ut à DEO sunt, vel ad DEUM referuntur, esse motivum Charitatis Theologicae, & amoris supernaturalis jam ex dictis liquet.

II. Ad Charitatem Theologicam minimè spectat

Etat velle proximo illa bona, quæ ei salutaria sunt, seu ejus saluti spirituali vel aliorum minime conducunt, imò obsunt: quin talia ipsa Charitate Theologicâ positivè ipsi nolle possumus: Tunc v. g. improbo licitè potes nolle divitias, potentiam, dignitatem, scientiam &c. Quia vides quod istis abuti contra salutem suam, vel etiam in aliorum spirituale, vel temporale detrimentum, vel abuturum, sic enim non malè, sed benè visum est cum ei secundum rectam rationem melior sit eorum bonorum privatio, quàm possessio; sed hoc latius in 4. Præcepto de Charitate Theologica proximi.

III. Magis adhuc à divina Charitate alienus est omnis erga proximum amor concupiscentiæ tantum, quo nimirum is diligitur, quatenus nobis bonus, utilis, vel delectabilis est: quia hic amor naturalis est, & Politicorum, non Theologorum, et per se, & intrâ terminos honestatis, minimè moralis. Quod si verò diligamus proximum quatenus est bonus, & utilis nobis spiritualiter: patet Patrem spirituale, Confessarium, Prælatum, &c. num in ordine ad DEum & salutem nostram, esse sanè actus Charitatis Theologicæ: at non quatenus est amor concupiscentiæ erga proximum, quatenus est amor amicitiae erga nos ipsos, & ipsum DEum; nam amans proximum ut bonum sibi in ordine ad DEum, & salutem suam superiorem, plus quàm proximum amat se ipsum, & ipso adhuc magis DEum: Quia propter quod proximum quodque tale &c.

IV. Omnis amor formaliter, vel virtualiter
 non relatus in DEum Charitati Theologicae ex-
 traneus, vel etiam adversarius est, & peccaminosus. *Amor formaliter* relatus in DEum dicitur,
 qui defacto concipitur ex motivo Charitatis, &
 bonitatis Divinae, seu quo proximus defacto dili-
 gitur propter DEum, modo haecenus explicatô.
Virtualiter verò relatus dicitur, quatenus amor
 proximi, vel alicujus creaturae continetur intrâ
 terminos honestatis secundum rectam rationem,
 & Legem Dei, seclusâ offensâ Dei, adeoque hoc
 ipso jam aliquo modo propter DEum, & aptus
 statim referri formaliter in DEum. Amor ergo
 solum formaliter non relatus in DEum, quâ ta-
 lis, extraneus tantum est à Charitate Theologi-
 ca: ac verò amor nec virtualiter quidem relatus
 in DEum, seu terminos rectae rationis & honesta-
 tis ita excedens, ut neque aptus sit referri in DEum
 Charitati etiam contrarius est, & peccaminosus di-
 ctus amor creaturae inordinatus: de quo Sect. 4.

Ratio omnium haecenus dictorum de proximi
 dilectione à priori est: Quia Charitas Theologi-
 ca pro suo per se primario objecto habet ipsum
 DEum, ideoque non potest se extendere, etiam se-
 cundario, nisi ad illa tantum bona, quae & quatenus
 ad DEum referuntur: ergo quidquid praeter DE-
 um, vel non propter DEum diligimus, non ex ve-
 ra Charitate diligimus, nam vera Charitas est, quâ
 alicui verum bonum volumus: nullum autem ve-
 rum bonum est, nisi solus Deus: ergo nihil nisi
 solus Deus, aut in ordine ad Deum diligere potest,
 & debet ex vera Charitate.

Et

Et hæc quidem de dilectione proximi quædam definitionem actûs satis: Nam cætera de obligatione Charitatis Divinæ erga proximum quædam actus internos & externos spirituales, corporales & peccatis oppositis, cum nihil faciant ad primæ præceptum Decalogi consultò differò ad præceptum secundæ tabulæ post quartum præceptum, quod alioquin breve est.

SECTIO II.

Charitatis Divinæ Obligatio.

SUMMARIUM.

26. Præceptum Charitatis, ut affirmativum, duo continet: scilicet 1. amare DEUM debito modo; & 2. debito tempore.
27. Præceptum Charitatis est omnium maximum; & per se natura sub mortali obligans ad amandum DEUM.
28. Super omnia appetitivè saltem:
29. Et sine dubio etiam intensivè convenientissimum est creature rationali: quod tamen ob divinam Clementiam & nostram infirmitatem de præcepto non est.
30. Præceptum Charitatis per accidens sæpius obligat in triplici potissimum casu:
31. Per se verò nunquam obligare ad actum explicitum amoris DEI super omnia, olim quidem probabiliter dicebatur;
32. At modò non amplius post propositiones damnatas: ideoque.
33. Omnino tenendum, etiam quandoque per se obligare.
34. Præsertim post adeptum usum rationis ad id sufficientem.
35. Et probabilissimè in articulo mortis.
36. Ac valdè probabiliter (imò modò certè) etiam alibi in tempore, saltem aliquando in vita.

Praeceptum Charitatis Divinae: *Diliges Deum* 26
Deum &c. quatenus formaliter in
terminis affirmativum est, duo continet: amare
Deum debito modo: & debito aliquo tempore:
& sic ei unum tantum opponitur peccatum omis-
sionis, nimirum omittere, seu non exercere actum
amoris DEI eo tempore, quo obligat praecipuum
amoris Dei super omnia. Nam non diligere Deum
debito modo, scilicet super omnia, non potest esse
purum peccatum omissionis, sed necessario invol-
vit peccatum commissiois, scilicet, inordinatè
amare creaturam supra, vel contra Deum; unde
Deus non diligatur debito modo, nimirum super
omnia, & ex toto corde. Idem porro praecipuum
Charitatis simul implicitè negativum est, & duo
peccata commissiois opposita habet, scilicet odium
Dei, & inordinatum amorem creaturae. De qui-
bus *Secl. 3. & 4. seorsim.* Nunc de affirmativo
tantum Charitatis praecipuo, quoad modum &
tempus amandi Deum sermo est, & sit

ASSERTIO III.

Praecepto Divino naturali positivo obligamur
sub mortali amare Deum quoad modum su-
per omnia appetitivè saltem: quoad tempus verò
certè aliquando in vita, etiam per se quandoque,
saltem sub initium usûs rationis. Ita DD. citandi.

§. I.

Praecepto Divino sub mortali obligamur.

Praeceptum naturale fundatur in primis vi-27
scenbus, & radicibus legis naturæ, & primo
principio Syntereis *bonum esse prosequendum,*
&

& consequenter summum, & infinitum bene
 super omnia prosequendum, & amandum
 tanquam ultimum finem nostrum. *Cur. Præ-*
ceptum verò positivum Charitatis primo prom-
ulgatum est divinitus per Moysen Deut. 6. Dilige
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &
tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex
fortitudine tua (explicationem habes *sect. 1. p.*
n. 4.) Et repetiit Christus Matth. 22. addens
Hoc est primum, & maximum mandatum.
 rissimè enim præceptum Charitatis est omni-
 præceptorum maximum, idque triplici potissimè
 ratione. I. Quia est de excellentissimæ virtutis
 primario actu, eoque omnium maximè necessarium
 ad salutem. Et ne dubites de obligatione
 mortali, clamat Apostolus 1. Joan. 3. *Qui non*
diligit, manet in morti. & c. 4. Omnis qui diligit
ex Deo natus est, & cognovit Deum: qui
diligit, non novit Deum, quia Deus Charitas est.
 In quæ verba D. Aug. *tract. 5. n. eandem*
 præclare dixit: *Charitas est, sine qua, nihil*
desit, quodcunque habueris, quam si sciam habere
sufficit tibi. II. Quia Charitatis præceptum
 principium omnium aliorum; etiam ex præcepto
 diligendi Deum super omnia, & proximum pro
 pter Deum, tanquam ex principio conclusionem
 deducuntur omnia præcepta: & primæ tabulæ
 circa debitum DEO cultum: & secundæ tabulæ
 circa debitum officium erga proximum. Ex
 lo enim: *diliges Dominum Dum tuum ex*
corde & c. nonne statim inferitur: ergo cum
 lum a
 Nomo
 ligit p
 DEU
 cides,
 præcla
 Nemo
 ligatis
 plevis
 farabe
 concup
 hoc ve
 MUA
 nitudo
 stus ib
 lex per
 Charit
 ad eum
 præcep
 conjur
 Gratia
 illud n
 est dil
 legante
 cunqu
 dia ad
 tanqua
 conjun
 tem:
 tales se
 præcep
 TH

lum adorabis, non blasphemabis, non assumes
 Nomen Domini DEI in vanum. Item ex illo: *diliges proximum tuum, sicut te ipsum*, & propter
 DEUM: an non necessario infertur: ergo non occides, non mœchaberis, non furtum facies. Prout
 præclare differit Apostolus ad Rom. 13. dicens: *Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicem diligatis: qui enim diligit proximum, legem implevit: Nam non adulterabis, non occides, non furaberis, non falsum testimonium dices, non concupisces. & si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur: DILIGES PROXIMUM TUUM, SICUT TE IPSUM*, Plenitudo ergo legis est dilectio. Et ideo etiam Christus ibi adjecit: *In his duobus mandatis universa lex pendet, & Propheta*. III. Quia præceptum Charitatis est finis omnium aliorum præceptorum; ad eum enim, ut unicum finem, sunt omnia alia præcepta, ut eorum observatione maneat homo conjunctus cum DEO ultimo fine suo, hinc per Gratiam & Charitatem, postea per gloriam, juxta illud modò allegatum Apostoli: *Plenitudo legis est dilectio*. Quod ipsum hac ratione à priori elegantè probat D. Thom. 2.2. q. 44. a. 1. Quocunque præcepto magis debitus est finis, quàm media ad illum: at finis hominis adæquatus, ad quem tanquam propriam perfectionem tendere debet, est conjunctio & unio cum DEO, quæ fit per Charitatem: reliquæ omnes virtutes Theologicæ, & morales solum media ad illum finem continent: ergò præceptum Charitatis est omnium aliorum maximum

num, tanquam finis eorum 1. *Timoth. 1. Finis præcepti est Charitas.* Sic Angelicus Doctor. IV. Quis vis porro apud omnes in confesso sit, præceptum affirmativum Charitatis de diligendo DEO toto corde, tota anima ab homine viatore profectum statu perfectè impleri non posse: quoad perfectionis simpliciter, & positivè, ut jam præf. 1. §. 3. in fine insinuavi; certum tamen esse debet, posse à nobis perfectè impleri quoad substantiam obligationis, sicut ad viatorem stat, ita ut tali modo amans DEUM verè proprio satisfaciatur, & maneat absque peccato. cum *D. August. D. Thom. D. Bonavent.* docent DD. communissimè. Et constat ex *Joan. c. 2. Qui servat verbum ejus, vera Charitas DEI perfecta est:* quatenus scilicet perfecta haberi potest ab homine viatore. Nunc ergo sequitur explicandum, qualiter hoc præceptum impleri debeat quoad substantiam obligationis, & modum diligendi DEUM.

§. II.

*Quoad modum: Super omnia appetiati-
saltem.*

281. **S**ubstantia obligationis præcepti Charitatis sine dubio est & requirit saltem amare DEUM super omnia appetiati-ve, ita ut nihil amemus supra DEUM, vel æqualiter DEO; & uno modo contra DEUM. *Omnes.* Et ratio est clara supra indicata: Quia præceptum Charitatis obligat, dirigique hominem ad debito affectu tendendum in DEUM, ut summum Bonum, & ultimum finem.

finem suum: atqui affectus debitus tendendi in DEUM, ut Summum Bonum, & ultimum finem necessario saltem est amare DEUM super omnia appetiatiuè, ut nihil magis, vel æquè ametur ac DEUS: etenim Summo Bono ipsâ rei naturâ debetur summus amor, ut nimis manifestum; ergo. Ac proinde.

II. Præcepto Charitatis divinæ quoad substantiam obligationis, & in amando omninò satisficit, qui ita amat DEUM super omnia appetiatiuè seu æstimatiuè; nimirum DEUM magis æstimat, seu in majori æstimatione, & pretio habet, quam omnia alia, adeò ut DEUM summum Bonum, seu ultimum finem agnoscens, eum rebus omnibus anteponat, ut pro nullâ re saltem mortaliter DEUM offenderè velit, omniâque peccata mortalia, velut impedimenta salutis ac finis sui constanti voluntate removeat. Juxta communissimam, & omninò securam DD. doctrinam, quàm optimè explicat D. Bonav. dist. 27. a. 2. q. 6. Ratio est: Quia per hoc adhuc verè diligitur DEUS ex toto corde, totâ animâ, saltem quoad totalitatem & perfectionem negativam, nihil DEO contrarium, vel ejus offensivum admittendo.

III. Convenientissimum videtur esse creaturæ rationali amare DEUM summum Bonum super omnia intensivè, intensiori, vehementiori, ardentiori, ac teneriori, affectu & actu DEUM profequendo, amplectendo, atque in eum tendendo, quam omnia alia: siquidem naturâ suâ conveniens,

niens, ut quantò majus est bonum, tantò magis
& intensius ametur, & consequenter DEUS, qui
est summum Bonum, etiam summè, quoad
potest, saltem magis, & intensius ametur, quàm
omnia alia bona; quod omninò etiam suadet
magno præcepto diligendi DEUM *ex tota
ma, tota virtute.*

IV. Attamen hoc necessarium, & de præ-
cepto non est, quin sine peccato contingat DEUS
quandoque minùs intensè amari, quàm crea-
turam, v. g. parentem, filium, uxorem, amicum
aurum &c. juxta tenorem, & receptam sen-
tentiã DD. *Navarr. Tolet. Valent. Sanchez.*
passim cum *Layman lib. 2. tract. 3. c. 2. n. 3.*
Ratio petenda tum ex Divinæ clementiæ condonã-
tione, tum ex hominis naturali inclinatione,
naturaliter ferventiori affectu fertur in sensibilem
& præsentia, quàm in insensibilia, & ab-
sentia: unde fit, ut licet quis reverà amet DEUM
super omnia appetitativè, tamen naturali ve-
feratur intensiori affectu in aliquam creaturam
absque offensa DEI, interim paratus, & resolu-
tus, ut si opus foret, aut DEUM offendere, aut
creaturam amittere, omninò hoc potius ve-
let, quàm illud. Ut exemplo ostendit *Layman*
Sicut fieri solet, ut quis catulum v. g. intensius
tenerius amet, quàm proprium filium, etiam
firmiter, aut magis æstimativè: quod inde
consequitur, quia si vel catulus, vel filius amittere
foret, utique mallet catulum suum perdi, quàm
filium. *Sic ille.* Et nihil communius, quàm

minos, herasque canes suos intensius amare, quam homines præsertim servos, ac ancillas, pauperes &c. (dummodò intensius tantum) plerumque excusandi sunt: juxta prædicta ergo intelligenda sunt verba Christi Matth. 10. *Qui amat Patrem, vel Matrem plius, quam me, non est me dignus.* Quod secundum æstimationem, non verò intentionem accipi debet; juxta communem DD. Interpretum.

§. III.

Quoad tempus verò, certè aliquando in vita.

Certissimum est, hominem per totam vitam suam sæpius debere elicere actum amoris DEI super omnia, explicitum, vel implicitum, saltem per accidens. *Ratio est evidens:* quia tenetur homo aliquo tandem actu mereri vitam æternam, & se conservare in statu Gratiæ DEI: at non potest ullo actu mereri vitam æternam, nisi elicitò, vel imperato à Charitate: nec moraliter possibile est, conservare se in statu Gratiæ & Charitatis inter tot tentationes, & occasiones, nisi sæpius in vita eliciat actum Amoris DEI super omnia, maxime quanda adest, & urget periculum peccandi, & amittendi Gratiam DEI per peccatum: ergo tenetur homo sæpius in vita elicere actum Amoris DEI super omnia, saltem per accidens: idque in triplici casu potissimum communiter assignato & recepto. I. Principaliter & universaliter quoties tenetur peccator justificari, & non est copia Sacramenti, utpotè, cum quis existens in mortali

S 3 cele-

celebraturus, Sacramenta ministraturus, in articulo vel periculo mortis constitutus non habet copiam Confessarii; non enim potest justificari, nisi eliciendo actum contritionis factæ, dolendo de peccato, quod est offensivum summi Boni supra omnia dilecti, idèoque essentialiter saltem implicitè, & virtualiter actum amoris DEI super omnia includentis, juxta alia dicta. In hoc consentiunt universi. II. Quæ urget grave periculum incidendi in odium DEI, sæpè evenit ex impatientia, indignatione, detestatione, in adversitatibus, pœnis, infortuniis, ubi ciliè quis erumpit in odium, vel indignationem contra DEUM, nisi contrario actu amoris DEI super omnia se muniat, eo casu (licet rarò, ut in notavi suprâ de Fide) quo tentatio aliter superari non posset, nisi per contrarium actum amoris DEI, utique juxta communem DD. tenentem, homo, sub mortali elicere Amorem DEI super omnia, & quidem per se ex virtute Charitatis, non per se ex ejusdem virtutis præcepto affirmativo de amando DEO; sed ex præcepto negativo de excludendo odio DEI. Unde si tentatio succumbens erumpas in odium DEI, avaritiam, blasphemiam, non committis duo peccata, scilicet commissionis odii, & omissionis amoris, sed unum peccatum odii tantum contra præceptum affirmativum, propter quod servandum, odium excludendum, tanquam necessarium medium ad id directè solum, & per accidens te obligat contra præceptum affirmativum Amoris; ut in similibus

Fide & Spe etiam dictum est. III. Quodocun- que actus heroicus virtutis exercendus, aut gravif- sima tentatio superanda, ut si aut fornicandum es- set, aut moriendum, aut Fides neganda, aut car- cer, exilium, mors subeunda, & in similibus casi- bus, quibus necessarium omninò læpè est elicere actum Amoris DEI super omnia, ut dicas cum A- post. *Quis nos separabit à Charitate Christi?* U- bi tamen iterùm succumbens non committit duo peccata, sed unum tantum v. g. contra castitatem, Fidem, vel aliam virtutem, quia tunc præceptum Charitatis per accidens & generaliter tantum ob- ligat excludere omnem offensam DEI. His sup- positis ut certis.

Quæstio difficilis valdè & contro- versa est.

An, & quando hoc præceptum affirmativum Cha- ritatis obliget per se?

PROBABILIS mihi hactenus semper visa fuit Sen- tentia, præceptum illud nunquam obligare per se quoad actum explicitum Amoris DEI super omnia, sed ei plenè satisfieri per voluntariam observantiam præceptorum, & exclusionem om- nis peccati propter DEum, ut docent multi & graves DD. apud Tamburin *lib. 2, Deoalog. c. 3. §. 2. n. 4.* Et Nicol. Du Bois *infra citand.* Ra- tio est: quia ex una parte volens propter DEum observare omnia præcepta ejus, & pro nulla re ipsum peccando offendere, verè diligit DEum super omnia saltem implicite & virtualiter, & ex

toto corde negativè: juxta illud Joan. 14. *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me.* Ibid. c. 15. *Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego dilectus meo praecepta servavi, & maneo in eius dilectione.* I. Joan. 2. *Qui servat verbum ejus, non peccabit in hoc Charitas DEI perfecta est.* Ibid. *Hac est enim Charitas DEI, ut mandata ejus custodiamus, & mandata ejus gravia non sumamus.* alibi. Ex altera autem parte non est aliter obligatio alicujus praecepti, & quidem gravius mortali, absque certo fundamento: nullum tamen certum, & urgens adferri potest fundamentum, quòd praeceptum dilectionis obliget quando per se ad actum formalem & explicitum Amoris DEI, ut patebit expendendo fundamentum communiter allata.

I. Unum & praeceptum fundamentum ipsum magnum mandatum & praeceptum generalivum Charitatis: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo &c.* quod sanè debet obligare aliquando ad actum suum proprium, & contra sit. Agnoscimus, & veneramur divinum mandatum, ejusque exercitium perfectissimum, & frequentissimum nobis in omnibus volumus. Nulla tamen ratio, vel auctoritas vincit illud esse praeceptum speciale, & specialius aliquo tempore per se obligatorie implendum quin cum DD. relatis probabilissimè dici potest esse praeceptum generale imbitum in omnibus praeceptis, ut proinde illi abundè satisfiat

bus Amoris DEI implicitis, contentis in observatione voluntaria præceptorum propter Deum, ut dictum est.

§. Eâdem prorsus ratione etiam alterum præceptum Charitatis: *Diliges proximum, sicut te ipsum*, non est speciale, speciali aliquo tempore per se obligatorie implendum per aliquem actum internum elicitum amoris erga proximum (quando enim hoc?) sed est præceptum generale imbitum in omnibus præceptis DEI erga proximum; etque abundanter satisficit, dum quis vult servare præcepta Dei circa proximum, & data occasione defacto servat abstinendo ab omni odio, offensâ injuriâ; & dum opus est exhibendo opera externa Charitatis. Is sanè proximum *propter Deum*, sicut se ipsum defacto diligit, & frequenter etiam actu formali interno amoris, cum illa opera Charitatis sæpè exerceri rectè non possint sine aliquo actu interno amoris, & benevolentia erga proximum. De quo suo loco. Et propterea dixit Christus: *In his duobus mandatis universa lex pendet, & Propheta*

II. Alterum fundamentum est; quòd hominum natura lege teneatur tendere in Deum ultimum Finem suum supernaturalem cognitione & affectu aliquo tam necessitate medii, quàm Præcepti. Quòd si ergò aliquem actum explicitum Fidei & Spei necessariò eliciendum esse aliquando, saltè sub initium usûs rationis, vel in prima conversione omnes meritò agnoscimus, cur non idem sentiamus de actu explicito Charitatis & a-

moris Dei super omnia. Verum non esse necessarium idem sentiendum. *Disparitas* manifesta est quia impossibile est hominem tendere in Deum & ultimum Finem absque aliquo formali explicito actu Fidei, & juxta communem sensum Spei, in Deum saltem ut unum, & Remuneratorem supernaturalem: *Credere enim oportet ad Deum, quia est, & inquirentibus Remunerator sit*, ait Apost. *Heb. II.* Et ideo necessarium semel saltem eliciendus est aliquis actus Fidei, Spei, juxta dicta suis locis. At verò maxime possibile est tendere in Deum ut ultimum finem absque actu explicito formali Amoris Dei utpote per amorem implicitè contentum in voluntaria observatione præceptorum propter Deum dictum: ergò &c.

III. Aliud novum urgentius fundamentum habet proposito omninò prima inter prohibita damnatas sub Alexandro VII. Anno 1665. Itaque nans: *Homo nullo unquam vite sue tempore, neque elicere actum Fidei, Spei, & Charitatis ex vi præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium.* Sic propositio damnata. Verum in hac expressa fit mentio de actu formali explicito amoris Dei super omnia, & omninò sufficere potest, præceptum charitatis sæpe obligare per se, saltem quatenus est negativum, ut in casibus supra positis, etsi nunquam obliget ut affirmativum. Certè *Nicol. Du Bois* rigidissimus illarum propositionum examinatore ad illam propositionem primam a. 4. num. 2C. disertè negat sub illa propositione

sitione damnata comprehendi illam sententiam plurium DD. quæ docet præceptum Charitatis divinæ impositum fuisse ob justificationem impii, & solum tunc obligare, quando impius non habet aliam viam, quâ justificetur, nisi eliciat actum contritionis, quæ semper involvit amorem Dei super omnia: ex eo, quod hæc ipsa obligatio sit ex vi præcepti diligendi Deum: atqui nos longè plus concedimus; ergò minus damnata censeri debet nostra sententia.

IV. Sed ecce novissimè Anno 1679, fundamentum urgentissimum, meo iudicio, posuit Innocentius XI. inter complures propositiones damnatas tanquam scandalosæ, & in praxi perniciosas etiam has tres ordine reposuit. 5. *An peccet mortaliter, qui actum Dilectionis Dei semel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus.* 6. *Probabile est, ne singulis quidem rigorosè quinquenniis PER SE obligare præceptum Charitatis erga Deum.* 7. *Tunc solum obligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, quâ justificari possumus.* Hic ego do victas manus ob Reverentiam & Obedientiam Sacræ Sedis Apostolicæ; & dico tandem.

§. IV.

Etiam per se quandoque.

Dico igitur I. Ex vi præcepti Charitatis tenetur homo per se quandoque in vita sua elicere actum formalem amoris DEI super omnia. Ita omninò communis DD. quos latè congerit & reci-

284. *Tract. II. In I. Præcept. Decal. Cap. V.*
recitat *Nicolaus Du Bois cit. num. 15. D. Tho-*
mas. S. Franciscus de Sales, Suarez, Sanchez,
Coninck, Valentia, Amicus, Tannerus hic
2. q. 4. dub. 4. Layman. lib. 2. tract. 3. cap. 2.
6. Lugo. disp. 13. De Fide. Sect. 1. in fin.
præter fundamenta suprâ allata minimè speciosa,
da, mihi omninò videtur importare primam propositionem
positio damnata sub Alexandro VII. Et casus
planè convincunt propositiones damnatæ ab Innocentio XI.
centio XI. Nam si damnata est sententia necesse est
dens damnare peccati mortalis eum, qui actum dilectionis
dilectionis Dei tantùm semel in vita eliceret, et non
asserens, præceptum Charitatis Dei rigorosè obligat
singulis quidem quinquenniis per se obligat, et non
quitur ineluctabiliter præceptum per se obligat
aliquandò in vita; & quidem multò sapius quàm
singulis quinquenniis: ut proindè jam multò magis
gis damnata sit censenda sententia asserens, præceptum
ceptum Charitatis & dilectionis Dei per se obligat
gare nunquam. *Ratio* autem potissima militat
detur: Quia virtus Charitatis divinæ non est tantùm
tùm imperativa actuum aliorum observantiam mandatorum
mandatorum &c sed etiam est elicitiva affectionum
& actuum propriorum, ut per se constat: et non
etiam præceptum Charitatis divinæ: *Diligens Dominum*
Deum tuum &c. non tantùm obligat ad actum imperatos,
actus imperatos, seu voluntariam observantiam præceptorum
præceptorum divinorum, omnèque peccatum mortale
evitandum, sed etiam per se obligat quandoque ad actum
ad actum proprium elicitum Charitatis, seu scilicet ad
malem amorem Dei super omnia, idque omninò

confirmari videtur variis scripturæ locis. I. ad Corinth. 16. *Si quis non amat Dominum JESUM Christum, anathema sit.* Et I. Joan. 4. *Nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos.* Eleganter D. August. lib. 4. *Confess. c. 16. Humana rea sibi conscientia est, si amantem non reamaverit.* Jam quoad tempus determinatum obligationis hujus duplex potest esse status quæstionis: vel enim quæritur de obligatione simpliciter, & velut in actu primo: & sic certum est, hominem adultum obligari ab initio usûs rationis: sicut qui suscipit Beneficium, vel Capellaniam cum onere celebrandi tot Missas per septimanam, ab initio collationis acceptatæ statim obligatur, sed non statim pro eodem momento. Vel quæritur de obligatione hic & nunc considerata, & velut in actu secundo, sic ut ejus ommissio nunc sit peccatum grave: & hoc sensu.

Dico II. Præceptum amandi Deum super omnia obligat post usum rationis quoad hoc sufficientem. Est sententia *D. Thom. & Summorum DD.* quam etiam sequuntur *Layman. March. Trib. part. 2. tract. 2. tit. 4. sect. 1. q. 2. Nicol. Du Bois à n. 31.* Ratio peti debet ex Regula juris. L. 14. ff. De reg. juris. *In omnibus obligationibus, quibus dies non apponitur, presenti die debetur,* cum ergo præceptum affirmativum Charitatis, seu amoris DEI super omnia, quoad diem, vel tempus omnino indeterminatum sit, intelligendum est, obligare presenti tempore, vel die, quo homo perfectum usum rationis assecutus, hujus obligationis

gationis primùm capax fit, seu cùm ad eam perfectionem pervenerit, quâ Dei cognoscendi, hujus præcepti agnoscendi fit capax: seu (ut explicat *March. cit.*) quando homo ad eam tam ætatem perveniens, & sufficienter instructus de Deo, & Dei Bonitate reflectitur, & apprehendit Deum super omnia debere diligere. Quod autem id sit, unusquisque apud se ipsum persequere potest: neque enim omnium eadem est ratio, vel capacitas. *Sic ille.* Tunc enim recta non patitur diu differri, sed potius urget hominem, ut Deum tanquam ultimum Finem, summum Bonum suum sufficienter proponat agnoscens, etiam amore super omnia prosequatur, & omnia sua in Deum referat: adeo ut si negligenter differat, meritò gravis peccator Deum summum Bonum reus fiat. Ceterum gravitas hujus omissionis non est æstimanda determinata aliqua differentia temporis, horarum &c. sed ex notabili negligentia, in qua plura consideranda sunt: nempe perfectio cognitionis & judicii, iterata sæpius propositio objecti, scilicet Dei summi Boni, summè amabilis, nostri amantissimi &c. internæ motiones & inspirationes quæ sunt velut assidua interpellatio, & instantia pro executione præcepti, quod ipsum materiam præter intentum est in præceptis Fidei, Spei generaliter, & sine præfixo tempore determinatè obligantibus. Scio huic piissimæ sententiæ contradicere quosdam Scotistas, & RR. communiter nominatim *Azor. Valentia, Suarez, Sanchez*

Coninck, Castropal. eosque citans Tambur. cit. lib. 2. Decal. c. 3. §. 2. Sed credo non contradic-
turos fuisse, si propositionem illam damnandam
scivissent.

Dico III. Probabilissimum est: Præceptum³⁵
amoris Dei super omnia etiam obligare pro arti-
culo mortis: idque non tantum per accidens,
quando nimirum moriturus conscius peccati mor-
talis, nec adest copia Sacramenti, cum qua suffice-
ret attritio, necessario debet elicere contritionem
perfectam, ut apud omnes in confesso est; sed
etiam per se, etiamsi moribundus sibi lethalis
culpæ conscius non sit. Ita ex multorum opinio-
ne valde rationabiliter suadet noster *March. cit.*
cum enim tunc Spiritus revertatur ad Deum, qui
creavit illum, & diabolus insidietur calcaneo ho-
minis, gravissimæ sanè in præcepto tanti mo-
menti negligentia arguetur homo, si non toto
corde se convertat ad Deum per amorem, cui æ-
terno amore sperat conjungi in Beatitudine. Id-
que significare voluisse videtur Christus in para-
bola servi fidelis. Luc. 12. *Sint Lumbi vestri &c.*
& vos similes hominibus expectantibus Domi-
num suum, quando revertatur à nuptiis, ut cum
venerit, & pulsaverit, confestim aperiant. Ubi D.
Greg. *Cui confestim aperimus, si hunc cum amore*
suscipimus. Et alibi Christus docet fatuas virgi-
nes ob defectum olei, quò Charitas designatur,
à nuptiis Sponsi fuisse exclusas, quia nimirum me-
dia nocte, quando venit Sponsus, oleò Charitatis
actualis caruerunt. Vide de hoc pluribus differen-
tem

tem ibi; & disce moribundos suaviter dispe-
ad frequentes, & teneros actus, & affectus
ris Dei.

36 Dico IV. Valdè probabile, & modò (post
tentias, & Propositiones damnatas ab Alex-
dro VII. & Innocentio XI. suprâ §. præcedenti-
legatas) omninò certum est, præceptum Charita-
tis & amoris Dei super omnia etiam aliâ obli-
re in tempore, saltem aliquando in vita. *Ca-*
enim post adeptum usum rationis vivens vix
tur excusari posse à gravi negligentia in præ-
to tanti momenti, si continuo amanti, & be-
facienti Deo, & ad reamandum sæpiùs direc-
simis modis interpellanti nunquam totâ vitâ
quis actus amoris retribuatur: etenim præ-
tum amoris tot verbis propositum *ex toto*
totâ animâ &c. non tantum intensionem
sed etiam ipsius agentis diligentiam requirit
detur, ut observat idem *Nicolaus cit. n. 11.*
Ubi rursus culpa omissionis non æstimanda
aliqua certa temporis differentia, sed ex
negligentia propter sæpè perceptas, & velut
pellantes motiones, inspirationes internas,
suprà de initio usûs rationis dixi. Nam certum
lum tempus determinatum assignari potest. *Sc-*
lis diebus Dominicis de præcepto eliciendum
actum amoris Dei super omnia sentire Scotum
citant multi, qui fortè nunquam inspexerunt.
spice! *in 3. dist. 37. n. 18.* sic habet: *Quantum ad*
cundum, dico: quòd illud præceptum affirmativum
Diliges Dominum &c. non tantum obligat ad

per oppositum fugiendum, ne scilicet insit actus odii, sed obligat aliquando ad actum eliciendum, quia hic actus est circa finem, ex cujus bonitate descendit omnis bonitas moralis in actus, qui sunt ad finem; quando autem sit hoc; fortè determinavit illud Præceptum Divinum: Sanctifica Sabbathum, & maneat unusquisque apud se ipsum, id est colligendo se, & ascendendo ad Deum suum: & Ecclesia specificavit, quantum ad Missam audiendam die Dominica. Sic Scotus. Sed audis: Fortè dixit; significans id esse intentum, ut reverà est: cum die Dominica præcepto sufficienter satisfiat per actum Religionis absque actu explicito amoris Dei super omnia.

Variè denique alii variârunt tempus obligationis hujus divinissimi præcepti Amoris Dei super omnia: utpotè. I. Omnes dies Festos, quibus debemus Deo specialiter vacare. II. Tempus, quo adultus suscipit Baptismum. III. Quando quis suscipit Sacramentum. IV. Quando quis audit alterum contra Deum blasphemantem. V. Quando quis subiret Martyrium. VI. Quando quis a Deo accepisset magnum beneficium. VII. Quando gravis oritur tentatio præsertim odii Dei cum periculo consensûs. Omnia piè, sed omnia sine sufficienti fundamento obligationis per se in re tanti momenti; per accidens in præfatis casibus obligationem jam fassî sumus §. precedenti sub initium. Et hætenus utique satis de præcepto affirmativo, & peccato omissionis Amoris Dei super omnia. Nunc de peccatis commissionis

Amoris Dei contra præceptum negativum breviter dicendum.

SECTIO III.

Odium Dei.

SUMMARIUM.

37. *Odium Dei est simpliciter omnium peccatorum gravissimum:*
 38. *Quid odium abominationis, & inimicitia?*
 39. *Extremè pessimum est odium inimicitia.*
 40. *Paulò levius quidem, semper tamen mortale est odium abominationis.*
 41. *Sicut & omnis motus deliberatus prava vel malignæ affectionis in Deum.*

ASSERTIO IV.

Odium Dei simpliciter est peccatorum omnium gravissimum, extremum quidem odium inimicitia: levius autem, sed semper mortale odium abominationis, quemadmodum & omnis motus deliberatus prava affectionis contra Deum. Tota nimis certa.

Simpliciter est peccatorum omnium gravissimum.

- 37 **R**atio clara est; quia optimo opponitur peccatum, & transgressio omnium maximi præcepti necessariò omnium maximum & gravissimum peccatum est: sed odium quodcumque Dei opponitur optimæ & excellentissimæ Charitati, eamque solum directè & formaliter destruit, estque transgressio primi & maximi mandati.

Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde &c.
quod est finis, & summa omnium aliorum præceptorum, ut ex dictis constat: ergo simpliciter est peccatorum omnium gravissimum.

Duplex autem vulgò assignatur odium Dei, ab-38
abominatio, & inimicitia. Odium *abominatio-*
nis est affectus malignus in Deum, quo non ipsum
Deum secundum se, sed secundum aliquem ejus
effectum nobis contrarium, vel malum apprehen-
sum: utpote ob præcepta difficilia imposita, ob
penas, vel adversitates immixtas ob cupita nega-
ta, vel impedita &c. Deum impius averfatur,
& abominatur, quasi sibi malum, vel malevolum
apprehensum: & hoc odium opponitur amori
concupiscentiæ erga Deum; sicut enim amore
concupiscentiæ prosequimur & appetimus Deum
ut nobis bonum, & summum Bonum nostrum,
ita odio abominatio-
nis impius averfatur Deum
ut malum sibi apprehensum: quin sæpè progreditur
ad ipsum odium inimicitia. Odium Dei *inimici-*
tia est affectus malignus in Deum, quo improbus
ipsum Deum secundum se averfatur, eique malè
vult: & hoc opponitur amori amicitia erga Deum
hactenus explicato. Quemadmodum enim amo-
re amicitia Deo ut summo Bono in se adhæremus,
& ei bene volumus, de ejus bono gaudemus &c. ita
odio inimicitia impius Deum secundum se averfa-
tur, ei malè vult, de ejus bonitate tristatur. Quam-
vis autem *Scotus* aliique rectè doceant Deum se-
cundum se absolute (adde sub vero aliquo con-
ceptu) odio haberi non posse, quia nimirum Deo

secundum se vero & infinito Bono nulla ineli-
 mali verè apprehensibilis, secundum quam alio
 displicere, vel odibilis esse possit: tamen sicut
 ni ex amore concupiscentiæ, quo amant Deum
 bonum sibi ob beneficia præstita, & promissa
 samque Beatitudinem speratam, assurgunt
 cognitionem intrinsecæ infinitæ Bonitatis Dei,
 sümque amore amicitiae diligentes ei bene volumus
 complacent, congaudent ob ejus intrinsecam
 nitam bonitatem, & perfectionem: ita impu-
 odio abominationis, quo averfantur Deum
 malum sibi apprehensum ob ejus effectus
 contrarios, ulterius assurgunt ad apprehensionem
 licet falsissimam, alicujus mali in ipso Deo, &
 de ad verum odium inimicitiae erga ipsum Deum
 secundum se, quo nimirum ipsum Deum
 dum se averfantur, execrantur, blasphemantur,
 quantum in ipsis est, malè volunt, vellent se
 nocere Deo, eumque mali alicujus capacem
 vellent denique Deum desperire, aut saltem
 non esse, se punire, seu nocere non posse, &
 hujusmodi sexcenta infanda. Neque hoc
 ita proprium est damnatorum, & demonum
 totam æternitatem, quin certum sit, desperantes
 peccatores sæpè in eam impietatem prorumpunt
 ut Deum ipsum odio prosequantur, ac velut
 acti Deum, & omnia, quæ Dei sunt, execrantur
 vel vix nomen Dei audire sustineant. Et de
 sequitur.

Extremè quidem odium inimicitia.

HOc enim verè extremè pessimum opponi-39
 tur optimo ; nam sicut amore amicitia ad-
 harere DEO summo Bono est summa bonitas mo-
 ralis & perfectio hominis viatoris, ita odio inimi-
 citia averfari Deum summum Bonum in se ob
 quamcunque rationem mali, in eo falso apprehen-
 sam, est summa malitia hominis viatoris, ideóque
 peccatorum omninò extremum. Quod vel hac
 ratione affirmari potest. Ratio formalis & sum-
 ma malitia peccati consistit in offensà Dei, summi
 Boni, & aversione à Deo, ut summo Bono, & ul-
 timo Fine ; atqui solum odium inimicitia erga
 Deum formaliter, directè, & expresse est aver-
 sio à Deo ut summo Bono, ultimo Fine, ex omni-
 bus peccatis, etiam directè contra ipsum Deum
 commissis. Nam (de aliis peccatis res clara est)
 infidelitas contra Fidem directè solum est aversio
 à Deo ut summa Veritate : desperatio directè so-
 lum est aversio à Deo, ut summè fidelis, & bonus
 nobis est : odium abominationis directè solum est
 aversio à Deo secundum aliquem ejus effectum
 nobis contrarium vel malum apprehensum : alia
 omnia peccata solum indirectè, & interpretativè
 sunt aversio à Deo, quatenus scilicet homo amo-
 re creaturæ legem Dei transgrediendo censetur se
 avertere à Deo, summo Legislatore, qui idem est
 & summum bonum. Solum odium inimicitia
 directè & formaliter est aversio à DEO, quia po-
 tius aversio Dei ipsius tómoni Boni in se, etsi sub
 aliqua

294 *Tract. 11. In 1. Præcept. Decal. Cap. V.*
aliqua ratione mali in ipso falso apprehensi. Et
hinc est.

§. III.

*Levius autem, sed semper mortale, odium
abominationis.*

40 **L**evius esse peccatum odio inimicitiae im-
mediate audivisti; certè autem semper mor-
tale esse apud omnes in confesso est, cum & ipsa
graviter repugnet magno mandato Charitatis
dilectionis super omnia. Et confirmari potest ra-
tione ducta ex illo Matth. 19. *Quis enim bonus
nisi solus Deus?* Quia nimirum Deus omnimode
est summè bonus, non tantum secundum se
intrinsecè, sed etiam extrinsecè in ordine ad quocun-
que effectum à se procedentem; omnia enim
quæ à Deo procedunt, qua ratione procedunt, boni
sunt: ideò Deus undique ex omni parte est ob-
jectum amoris, & nulla ratione, vel respectu
objectum odii; ergò non tantum odium inimicitiae
erga Deum secundum se, sed etiam odium abomi-
nationis erga Deum secundum ejus effectum
est contrarium, vel malum apprehensum pecca-
tum mortale est, contra divinam, & infinitam
bonitatem pugnant. Intellige autem semper
dummodò tale odium, abominatio, indignatio,
verè tendant in ipsum Deum, ut excludantur ab
objectis abominationis, aversionis, indignationis
patientiae, rancoris, furoris &c. solum contra
sua mala, vel adversa occurrentia, ut contra hostes
inimicos, infortunium, aliásque res adversas ani-
matas, vel inanimatas, absque ullo motu, vel respectu

tu ad ipsum Deum; tales enim affectus minimè ad odium Dei, sed ad impatientiæ vitium, vel odium proximi spectare dignoscuntur. Quod etiam pro sequenti §. observatum volumus.

§. IV.

Quemadmodum & omnis motus deliberatus prave, & maligne affectionis erga Deum.

¶ Sive in corde interiorè retentus, sive verbo, ⁴ vel signo exteriorè manifestatus, atque adeò omnis blasphemia, execratio, maledictum, murmur contra Deum, quatenus ex deliberato, & maligno in Deum affectu procedunt, peccatum mortale est contra hoc præceptum dilectionis Dei super omnia. Ratio clara est ex terminis præcepti: *Dilige Dominum Deum tuum &c.* quod sub mortali obligat ad minimum, & quàm maximè negativè, ut nihil sit in corde, anima, mente nostra, quod repugnet amorì Dei: atqui omnis pravus & malignus affectus in Deum, etsi non esset explicitum & formale odium Dei, sed qualiscunque confusus in Deum rancor; commotio (quales sæpè exurgunt in corde, & non rarè in signa externa erumpunt, maledicta, murmura &c.) directè & formaliter repugnat amorì Dei, ejusque summæ honorati: ergò peccatum mortale est contra præceptum dilectionis Dei super omnia: & consequenter, quia qualis radix, talis ramus, patet omnem blasphemiam, maledictum, murmur contra Deum (quatenus ex tali malo affectu in Deum procedit) esse peccatum mortale, non tantum contra virtutem Religionis, & cultus debiti Divinæ Majesta-

ti, & Numini; sed etiam directè & formaliter
contra idem præceptum dilectionis Dei super
omnia.

Dicta hætenùs semper intellige, si actus,
motus talis sit deliberatus; quemadmodum est
in omnibus peccatis aliis, ita etiam in odio,
malo affectu erga Deum imperfectio actus,
motus primi absque perfecta advertentia & deli-
beratione intellectûs exurgentes, à peccato
mortalis excusant. Minimè autem omnium
locum habet parvitas materiæ, sed omnis
non actus odii, vel pravæ affectionis erga Deum
quod dummodò deliberatus sit, quantumvis levis in
intensitate, vel materia objecta, eò ipso quòd directè
pugnet infinitæ Dei bonitati, omnino mortale
manet; imò eò gravior malitia censetur, quòd
leviorem causam, vel rem in Deum malignè
consideris. Ut in materia de peccatis *tract. præcepti
cap. 5. Sect. 2. a. n. 14.* notatum est.

SECTIO IV.

Inordinatus amor creaturarum.

SUMMARIUM.

42. *Amor inordinatus creaturae, quo illa formaliter
interpretativè DEO præfertur, est peccatum mortale.*
43. *Et sine dubio speciale, si talis prælatio creaturae præ-
fertur bonis.*
44. *An, & quale peccatum sit amare Deum propter
creaturam.*
45. *An, & quale peccatum sit velle, vel optare semper
hac vita manere?*
46. *Ad dignoscendum, quando prælatio creaturae inordinata
est.*

tativa sit speciale peccatum, & quando non, statuuntur duæ regule.

47. Amor inordinatus creatura est causa omnium peccatorum, etiam ipsius odii DEI.

ASSERTIO V.

OMnis amor inordinatus creatura, quò illa formaliter, vel interpretativè preponitur DEO, est peccatum mortale contra præceptum Charitatis Divina: aliquandò speciale, aliquandò non: & causa omnium peccatorum, atque etiam ipsius odii Dei. Certa apud omnes.

§. I.

Est peccatum mortale.

Ratio notissima ex terminis: nam præceptum Charitatis ex ipsa natura rei obligat hominem ad amandum DEUM super omnia appetitivè, utique in re omnium gravissima sub mortali: nec fingi potest hic materiæ levitas: quin potius (ut modò innueram) eò gravior injuria sit Dei summi, & infiniti Boni, quo minor, & levior creatura v.g. voluptas, aut pecunia ei in amore præfertur: ergò mortalis est omnis ejusmodi inordinatus amor, quo creatura DEO in amore præfertur, seu plus Deo amatur, seu formaliter, seu interpretativè. Explico: *Formaliter*, seu affectu formali creaturam in amore DEO præferret, vel æquaret, qui actu formali explicito, posthabitò, & minùs æstimatò, vel etiam contemptò DEO: creaturam aliquam plus æstimatam amplecteretur, atque adeò eò ipso ultimum sinem sibi constitueret, & sic sanè peccatum esset gravissimum. Tolerabile fuit

T s

fuit

fuit in Ethnicis, qui, cum verum ultimum finem DEUM, æternamque Beatitudinem ignorent, etsi fortè culpabiliter, in voluptatibus que creatis bonis sibi finem, ac Beatitudinem constituerunt. Neque longè ab his absunt politici nostri temporis semiatheï: & utinam magis abessent etiã frigidï Catholici; & re ipsa non rarò sunt avari, & luxuriosi. *Interpretatio* *ve*, seu affectu interpretativo creaturam in Deo præponunt vel adæquant, qui ita ad hæc alicui creaturæ, divitiis, voluptatibus, &c. causa parati sint Legem Dei transgredi, vel offendere: aut certè ita omnem affectum, & sollicitudinem in aliqua creatura defigunt. Hi nimirum etsi formaliter, & expresse DEUM non postponant, vel contempnant, interpretantur tamen & implicite revera postpositò DEUM creaturam præferre ac ultimum finem sibi committere convicuntur, ut alibi etiã demonstratum est.

II.

Aliquando speciale.

43 **A** Mor inordinatus creaturæ, quo illa DEO modo jam explicato formaliter præferatur sine dubio est peccatum speciale contra Charitatem & amorem Dei super omnia, sive transgressio alicujus præcepti accedat, sive non; nec alia probatione indiget res de se clarissima. Unum tamen & alterum dubium magni momenti explicandum occurrit.

Dubium primum: *An & quale peccatum sit* 44
amare DEUM propter creaturam, v. g. Beati-
tudinem, aliudve bonum creatum? R. cum di-
 stinctione. Amare Deum propter Beatitudinem v. g.
 tanquam causam finalem, motivam, ac moti-
 vum principale amandi, ita ut homo alioquin po-
 sitive omnino nollet amare Deum, ei servire, ejus
 præcepta servare, nisi intuitu Beatitudinis, at-
 que mercedis, omnino amor mercenarius est,
 maxime inordinatus, & omnino mortalis, quo
 nimirum homo simpliciter se ipsum proprium-
 que commodum plus: quam Deum diligit, adeo-
 que creaturam verè & formaliter præfert DEO,
 ut etiam *Secl. I. §. 3.* observatum est; quo sen-
 su verissime quidam dixit: *Qui servit Deo pro-*
pter Beatitudinem tantum, vel propter infer-
num evadendum tantum certissime illam non con-
sequetur, & hunc habebit. At verò amare
 DEUM propter Beatitudinem, aliudve benefi-
 cium, aut bonum creatum tanquam causam im-
 pulsivam tantum, & motivum secundarium ex
 parte amantis, quatenus nimirum homo ex con-
 sideratione & spe Beatitudinis, vel alterius be-
 neficii divini solum disponitur, inducitur, exci-
 tatur, & impellitur ad cognoscendam, & conse-
 quenter amandam infinitam DEI Bonitatem, at-
 que ideo ad amandum DEUM non jam propter
 aliud, seu proprio suo commodo, sed propt
 ipsum Deum, ejusque infinitam Bonitatem: qui
 homo alias forte solum negativè non amasset
 Deum, non fuisset motus, excitatus, vel impul-
 sus

sus ad amandum Deum, tali, inquam, modo
 re Deum propter beatitudinem: aliave boni
 divina, in nimè malum, sed sanctum & merito
 est, ac opus Sanctorum. Sic enim excitatus
 vid dilexit Deum: Psal. 118. *Inclinavi cor meum
 ad faciendas justificationes tuas in æternum propter
 retributionem.* Sic & nos ob beneficia
 amico accepta disponimur, & inducimur ad
 gendum eum, non tantum ob nostrum communi
 amore concupiscentiæ sed etiam, & principalem
 ob ejusmet bonitatem, & virtutem, veram
 amicitiam, uti etiam docet, & exemplificat
 2. 2. q. 27. a. 3. & cum eo alii passim.

45 Dubium alterum: *An & qualiter porrectum
 vellent, vel optarent semper in hac vita manere.*
 R. iterum cum distinctione. Si quis optet
 in hac vitâ permanere eâ formali intentione,
 hujus vitæ delicias, & commoda præferat
 nâ Beatitudini, & fruitioni DEI, atque
 tivè excluso ultimo Fine DEO, sibi ultimam
 nem formaliter, & expressè in bonis creaturæ
 jus vitæ constitueret, utique patenter peccat
 mortaliter contra divinam Charitatem: quod
 formaliter præferens bonum creaturæ
 Bono DEO, æternâ Beatitudine fruendo.
 annotavit *Sanch. lib. 2. moral. c. 25.* in
 Neque de hoc aliquem dubitare credo.
 planè mortalis impietatis arguendus nobis
 Bavarus apud *Hieremiam Drex. lib. 1. De
 cap. 8. §. 5.* Qui in convivio jam vino
 scens ausus est dicere: Si mihi DEUS factus

meas & voluptates ea lege transcriberet, ut in annos mille meo arbitratu liceret iis frui; ego me herclè suum DEO cœlum non inviderem, cantarem liberè: *cœlum cœli Domino, terram autem dedit filiiis hominum.* Vox hæc brevis, sed epicurei de grege porci potius, quàm Christiani hominis.

At verò si quis optet semper in hac vita manere præcisè desiderando hâc vitâ non privari, quatenus id secundum se bonum est, absque ullo expresso respectu, vel comparatione ad vitam, vel beatitudinem æternam, à peccato, saltem mortali, meritò exusat *Castropal. apud Tamburin. lib. 2. Decal. c. 3. §. 1.* Et concedit, *Sanchez lib. 2. cit.* Et certè nemo negabit, nos licitè posse desiderare longam vitam, quamvis eo tempore longiori necessariò privati simus beatitudine: quia nimirum non intendimus delicias vel commoda hujus vitæ præferre beatitudini pro tanto tempore (quod sanè perversum quoque esset; quia summa perversitas esset etiam modico instanti Divinam fruitionem humanæ voluptati postponere) sed solum desideramus hâc vitâ tam citò non privari, præcisè ut nobis bonum est: ergo eâdem ratione posset quis desiderare semper durare in hac vita, & nunquam privari, ut sibi bonum est. absque eo, quòd censeatur voluptates hujus vitæ præponere beatitudini. Addit energicè *Castropal. cit.* *Adde, te nescire, an post hanc vitam salvandus sis, an condemnandus; ergò cum desideras in hac vita perpetuò manere, potes illud desiderare, ut periculum damnationis effugias: Sed*

hoc periculum fugere non est malum; ergo non mortale tale desiderium absolute. Sic ille sapienter

§. III.

Aliquando speciale, & aliquando non

46 **A** Mor inordinatus creaturæ, quo hæc interpretativè DEO præfertur, aliquando est, aliquando non est speciale peccatum, duas faciles sequentes regulas.

REGULA I.

A Mor inordinatus creaturæ, quò quis & volens (non sola habituali dispositione sed actuali consensu subinde elicitò) paratus legem Dei transgredi, seu DEUM offendere genere propter creaturam, absque eo tamen actu transgrediatur, aut transgredi proponat quod præceptum in particulari: est peccatum mortale speciale contra Charitatem DEI: mortale quidem est ob rationem manifestam superiorem: speciale verò contra Charitatem est, quia nulli alteri virtuti, vel præcepto in particulari pugnat, nisi Charitati.

REGULA II.

A Mor inordinatus creaturarum, sui parentum, conjugis, filiorum, bonorum temporalium seu divitiarum, &c. quo quis vult transgredi, aut defacto transgreditur aliquod præceptum particulare v. g. injustitiæ, impietatis, in materia gravi utique est peccatum mortale quia est voluntaria causa peccati mortalis: tamen est peccatum speciale distinctum, sed numero cum voluntate transgrediendi, vel actus

li transgressione præcepti illius. *Communis DD.*
Ratio est: Quia licet amor inordinatus illius creaturæ, v. g. dum Titius amore filiorum, aut bonorum temporalium, contempta lege DEI, vult exercere, & exercet injustitias, reverà sit contra distincta præcepta, quia quatenus eo casu creaturam plus amat, quàm DEUM, est contra præceptum Charitatis Dei; quatenus verò vult transgredi, vel transgreditur aliud præceptum, v. g. septimum, est contra illud aliud præceptum; quia tamen præceptum Charitatis intimè imbibitur in omnibus aliis præceptis Dei, cum Charitas sit finis omnium præceptorum, ut supra dictum, ideò non duo, sed unum tantùm peccatum committitur contra septimum præceptum.

§. IV.

Et causa omnium peccatorum, etiam ipsius odii DEI.

Verissimè archicapitale peccatum est amor inordinatus ac improbus sui ipsius, ac creaturarum. Ratio indicatur à *S. Thoma 2. 2. q. 34. a. 5.* dicente: quia in iis, quæ contra naturam sunt, paulatim fit processus à minori ad majus: atque omnis aversio à Deo summo & infinito Bono per peccatum, & omnium maximè ipsum odium Dei, est contra naturam hominis: horret enim naturalis ratio & inclinatio, atque ipsa natura rationalis odisse DEUM summum Bonum, aut peccato aliquo voluntariè ab ipso se averti; ergò à minori incipiendum est. Primò ergò homo inordi-

ordinatè occupatur & capitur amore sui, aut creaturæ alicujus, ac vult sibi benè esse in tali creatura, v. g. voluptate, vel commodo sensibus. Deinde quia sæpè non potest sic ita benè esse hac creatura, nisi transgrediendo legem Dei, amore creaturæ illius utitur, consentit in peccatum, & peccat legem Dei transgrediendo, præta Jacob. 1. *Unusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus; deinde concupiscentia, cum conceperit, parit peccatum.* Et jam ininterpretativè homo avertit se à Deo. Utrius quia Deum severum Legislatorem, ac Vincem peccati experitur, sæpè impius peccator procedit ad formale odium Dei, primò abominatio, & quandoque etiam inimicitia, ut *Scil. præcept. 1. multiplicatum.* Et hinc est, quòd verissimè docent Theologi, omne peccatum mortale continere impetum saltem aversionem à Deo, & conversionem ad creaturam: Et hinc tandem sapientissimè acutissimè more suo dixit D. Augustin. *lib. 2. de Civit. Dei cap. 28.* Quòd duas civitates habuerunt duo amores, *civitatem diaboli amorem usque ad contemptum Dei, Civitatem Dei amorem usque ad contemptum sui.*

